

I./2022

SPOROČILO PISMA HEBREJCEM

Pomožna snov za učitelje v sobotni šoli

Ljubljana 2022

1. PISMO HEBREJCEM JE NAMENJENO TUDI NAM

Ključna besedila: Heb 2,3-4; 1 Pt 4,14.16; Heb 13,1-9.13; 1 Kr 19,1-18; Heb 3,12-14; 4 Mz 13

Splošni pregled

Zgodnje krščanska cerkev je sprva brala in prejela Pismo Hebrejcem kot Pismo apostola Pavla. Na Pavlovo avtorstvo Pisma Hebrejcem kaže vključitev Pisma med Pavlova Pisma v grških rokopisih. V najzgodnejših ohranjenih rokopisih, ki so nastali okoli leta 200, je Pismo Hebrejcem uvrščeno takoj za Pavlovo Pismo Rimljanom. Danes najdemo Pismo Hebrejcem pred splošnimi Pismi Nove zaveze: Jakobovim Pismom, 1. in 2. Petrovim Pismom, 1., 2. in 3. Janezovim Pismom ter Judovim Pismom.

Pismo Hebrejcem se ne začne na običajen način pisanja pisem s standardnim protokolom (glej Heb 1,1-3). Res, da v knjigi ni omenjeno Pavlovo ime, da ni posebnega nagovora, pozdravov in tudi zahvale (primerjaj s Flp 1,1-11). Se pa Pismo konča na običajen način. Tukaj pisec, ki ga Ellen White potrdi kot Pavla, svojim bralcem poda prikladna navodila: "Prosim vas, bratje, potrpežljivo sprejmite to besedo spodbude, saj sem vam pisal na kratko." (Heb 13,22) Prav tako pozdravi cerkev in njene voditelje: "Pozdravite vse svoje voditelje in vse svete." (Heb 13,24) Konča pa s sklepnimi pozdravnimi željami: "Milost z vami vsemi!" (Heb 13,25) Glede na ugotovljena odstopanja lahko rečemo, da je Pismo Hebrejcem nekoliko nenavadno Pismo.

Tema: Lekcija tega tedna poudarja troje: "zvrst" Pisma, njegovo občinstvo ter "poslednje dni", v katerih živijo bralci.

Razlaga

Zvrst Pisma Hebrejcem

Slog Pisma Hebrejcem je bil opredeljen kot krščanska pridiga. Kateri so besedilni razlogi za to, da Pismo Hebrejcem štejemo za pridigo?

Pavel najprej opredeli svoje delo kot "besedo spodbude" (Heb 13,22), ki jo najbolje razumemo kot ustni govor. Podobno sta Pavel in Barnaba na svojem prvem misijonskem potovanju na soboto obiskala shodnico v Antiohiji v Pisidiji. Voditelji shodnice so ju vprašali, ali imata "kako spodbudno besedo za ljudstvo" (Apd 13,15). Pavel je vstal in podal evangeljsko-shodnično pridigo, ki je zapisana v Apd 13,16-41.

Drugič: Pismo Hebrejcem uporablja prvoosebni zaimsek v množini (mi/nas/naše) na poseben način. Tako se lahko govorec poistoveti s svojimi poslušalci in hkrati potrjuje svojo avtoriteto.

Tretjič, več sklicevanj je na govorjenje in poslušanje kot pa pisanje in branje, ki sta drugje značilna za Pavlova dela. Poglejmo naslednje primere: "...o katerem **govorimo**." (Heb 2,5) "O tem bi lahko veliko **govoril**, pa bi težko razložil, ker se vam ne ljubi **poslušati**." (Heb 5,11) "Čeprav tako **govorimo**." (Heb 6,9) "Poglavitno pri tem, o čemer **govorimo**, pa je tole." (Heb 8,1) "Kaj naj še rečem?" (Heb 11,32)

Četrtič: v Pismu Hebrejcem se spretno izmenjujeta razlaganje in opominjanje. Govorec v grško-rimskem obdobju bi uporabil ta vzorec, da pove svoje, ne da bi izgubil pozornost poslušalcev. Ta govorniški prijem nam pomaga, da zlahka prepoznamo vzorce menjavanja v Pismu Hebrejcem. Tako opazimo, da razlaga iz Pisma Hebrejcem 1 vodi neposredno v

spodbudo Heb 2,1-4. Argument iz Heb 2,5-18 se nenadoma spremeni v uporabo v Heb 3,1. Razprava v Heb 3,2-6 usmerja beseda "zato", ki se preliva v spodbudo v Heb 3,7-13. Nato se razlaga iz Heb 3,14-19 uporabi v Heb 4,1, medtem ko se razlaga iz Heb 4,2-10 prenese v razlago Heb 4,11-16, itn. (Za več prehodov med razlago in spodbudo v Pismu Hebrejcem glej Donald A. Hagner, *Encountering the Book of Hebrews: An Exposition, Encountering Biblical Studies*, str. 28.)

Petič, način, kako Pavel uvaja teme, govori v prid ustni obliki govora, s katero ustvarja kumulativni učinek. Te teme v celoti razvije pozneje. Na primer občestvo, ki ga ima Jezus z ljudmi, o katerem govori v Heb 2,14-18, je tematsko povzeto v Heb 5,1-10. Njegova vera, opisana v Heb 3,1-6, je jasno opisana v Heb 12,1-3. Njegova vloga velikega duhovnika (Heb 4,14; Heb 5,1-10) je podrobneje razvita v Heb 7,1-9,28.

Če povzamemo, se zdi, da če na Pismo Hebrejcem gledamo kot na "besedo opominjanja", sledi neizogiben sklep: Pismo Hebrejcem je bilo vsaj prvotno zasnovano kot pridiga. Drugi elementi v Pismu, ki potrjujejo to ugotovitev, so: (1) značilna raba prvoosebnega zaimka v množini, (2) sklicevanje na poslušanje in govorjenje, (3) menjavanje razlaganja in spodbujanja ter (4) način, kako Pavel subtilno uvaja teme in jih pozneje razvije.

Vprašanja za pogovor in razmislek: Kje drugod v Svetem Pismu imamo zapisane pridige in v čem so podobne Pismu Hebrejcem? Kateri elementi teh pridig so skupni s Pismom Hebrejcem in kateri se razlikujejo?

Poslušalci Pisma Hebrejcem

Točna identiteta poslušalcev Pisma Hebrejcem ni jasno razodeta, saj v Pismu ni standardnega uvoda, v katerem bi bili poslušalci imenovani. Iz svetopisemskega besedila lahko z gotovostjo rečemo, da so naslovniki kristjani. Ta sklep se zdi jasen iz Pavlovega poziva, naj se držijo svoje veroizpovedi: "Trdno se torej držimo veroizpovedi, ker imamo veličastnega vélikega duhovnika, ki je šel skozi nebesa, Jezusa, Božjega Sina." (Heb 4,14; glej tudi Heb 10,23) Ali so bili naslovniki judovski kristjani, poganski kristjani ali mešano občinstvo, je predmet razprave. Pismo nikoli ne omenja Judov ali kristjanov. Prav tako ne omenja obreze ali templja (ki ga ne smemo zamenjati s "svetim", prevedenim kot svetišče, ali "šotorom", prevedenim kot tabernakelj). Poleg tega se Pismo vzdrži razdiralnih omemb Judov ali poganov. Ta dejstva govorijo v prid mešanemu občinstvu. Tako je naslov "Hebrejcem" starodavna domneva o naslovnikih. Ne glede na to, kdo bi lahko bili, je zanje pomembna skupina, ki ji pripadajo, "Božje ljudstvo" (Heb 4,9).

Pismo je bilo naslovljeno skupnosti kristjanov, ki so očitno preživeli vsaj trojno izkušnjo.

Za prvo fazo je bila značilna evangelizacija, ki so jo izvajali Kristusovi očividci in pričevalci (Heb 2,3). To fazo so spremljala od Boga dana znamenja, čudeži in podeljevanje Svetega Duha. (Heb 2,4) Ljudje, ki so postali kristjani v tej fazi, so bili "razsvetljeni" in so "okusili nebeški dar", "postali so deležni Svetega Duha" in "okusili dobro Božjo besedo in moči prihodnjega sveta" (Heb 6,4-5). S takšnimi izkušnjami je skupnost razvila skupinsko identiteto in se razlikovala od zunanjega sveta.

Za drugo fazo je bilo značilno zunanje preganjanje skupnosti, medtem ko so bile osebe znotraj skupnosti med seboj solidarne (Heb 10,32-33). Prganjanje je postalo strahovito divje, vendar se Pavel spominja, da so poslušalci "prenesli, da so vam pobrali imetje" (Heb 10,34).

Tako kruto preganjanje v daljšem časovnem obdobju lahko privede do utrujenosti, dvomov in slabega počutja.

Zdi se, da je prav to težava v tretji fazi. Zato ima Pavel tako strastno pridigo. Svoje poslušalce želi spodbuditi, opogumiti in opozoriti. Opozarja jih, naj "jih tok ne odplavi" (Heb 2,1), saj ne želi, da "bi odstopili od živega Boga" (Heb 13,12) in "da ne bo kdo po tem zgledu padel zaradi nepokornosti", kot je to storil rod iz 2. Mojzesove (Heb 4,11). Pavel spodbuja svoje poslušalce, naj napredujejo in ne nazadujejo. Vendar se zaveda, da njegovi poslušalci "potrebujejo mleko in ne trdne hrane" (Heb 5,12). Poleg tega pravi, naj "ne zapuščaj[m]o svojega zbora, kakor imajo nekateri navado" (Heb 10,25). Pavel spodbuja svoje poslušalce, naj ne opustijo svojega zaupanja, saj "jih čaka veliko plačilo" (Heb 10,35).

Če povzamemo, lahko sklepamo, da so bili poslušalci Pisma Hebrejcem kristjani, ki so šli skozi faze navdušenega evangeliziranja, nato ostrega preganjanja in nazadnje so bili tako utrujeni in obupani, da se je Pavel bal za njihovo večno zveličanje. Prav zaradi te izkušnje duhovne izčrpanosti in malodušnosti je Pavel podal energično pridigo.

Za razmišljanje

Razmislite o življenjskem ciklu vaše cerkve. Analizirajte, kje ste na svoji poti z Bogom v primerjavi s poslušalci Pisma Hebrejcem. Ali bi bili pripravljene trpeti do te mere, da bi z veseljem prenesli, da vam poberejo imetje? Kristus je opazil, da je cerkev v Efezu izgubila svojo prvo ljubezen (Raz 2,4). Podobno bi lahko ugotovili tudi za poslušalce Pisma Hebrejcem, katerih duhovna gorečnost je z naraščajočim trpljenjem usihala. Kakšne so posledice takšne izgube?

»V teh dneh poslednjega časa«

Končni in odločilni nagovor Boga človeštvu prihaja po Jezusu, Sinu, "v teh dneh poslednjega časa" (Heb 1,1.2). Ti "zadnji dnevi" se začnejo s Kristusovim učlovečenjem in se bodo končali z njegovim drugim prihodom, ko bodo njegovi sovražniki postali "podnožje njegovih nog" (Heb 1,13). Bog ni le govoril po Jezusu "v teh dneh poslednjega časa", ampak tudi po njegovih dejanjih, zlasti po njegovi smrti, vstajenju in poveličanju. Zato tako poslušalci Pisma Hebrejcem kot tudi mi "moramo biti bolj pozorni na to, kar smo slišali, da nas tok ne odplavi" (Heb 2,1).

Za razmišljanje

Kaj pomeni ta pomorska prispodoba v Heb 2,1 – da nas ne odplavi?

Uporaba

Ko je imel Beethoven pet let, je pod očetovim mentorstvom začel igrati violino. Pri 13 letih je bil že koncertni organist. V dvajsetih letih je študiral pri priznanih glasbenikih, kot sta bila Haydn in Mozart. Ko je razvil svoje veščine, je postal ploden skladatelj. Njegovo navdušenje nad glasbo je rodilo več veličastnih simfonij, nekaj koncertov za klavir in številne komorne skladbe. Njegova ljubezen do glasbe ga je vedno bolj spodbujala h glasbenim dosežkom. Vendar mu težave niso bile tuje. V dvajsetih letih je začel izgubljati sluh. Ko je dopolnil 50 let, je bil popolnoma gluha. Predstavljajte si, kaj je to pomenilo zanj kot glasbenika!

Postavite se v čevlje poslušalcev Pisma Hebrejcem. Na vrhuncu vašega krščanskega navdušenja se zgodi nepričakovana nesreča. Kako bi se odzvali na pridigo Pisma Hebrejcem?

2. SPOROČILO PISMA HEBREJCEM

Ključna besedila: Heb 1,5-14; Lk 1,30-33; Ps 132,1-5; Heb 2,14-16; Heb 5,1-4; 1 Pt 2,9; Heb 8,8-12

Splošni pregled

Kakor smo zapisali prejšnji teden, so prvi novozavezni kristjani brali Pismo Hebrejcem kot pismo apostola Pavla. V strogem smislu pa se zdi, da je pisec Pisma Hebrejcem anonimen. Ugiba se o vsaj 13 možnih kandidatih za avtorja, ki so Luka, Barnaba, Juda, Štefan, Priscila in Akvila, Apolo ali celo Marija, Jezusova mati. Iz samega Pisma lahko o avtorstvu zanesljivo sklepamo iz štirih dejstev:

Prvič, avtor mora biti dobro izobrazjen. Pismo Hebrejcem vsebuje daleč najboljšo grščino v Novi zavezi.

Drugič, avtor je poznal judovske metode razlage Svetega pisma, kot so *gezerah shavah* (argumentacija po analogiji) in druge podobne tehnike.

Tretjič, avtor je dobro seznanjen z judovskimi svetimi spisi. V Pismu Hebrejcem je največ citatov iz Stare zaveze.

Četrtič, avtor je poznal Timoteja (Heb 13,23). Vsa ta dejstva govorijo prej v prid kot proti Pavlovemu avtorstvu. Gotovo se je avtor odločil ostati anonimen iz nerazkritih razlogov. Njegova anonimnost lahko celo nakazuje, da je njegovo sporočilo pomembnejše od njegove identitete. Hkrati pa bi bili malomarni, če ne bi priznali, da Ellen G. White potrjuje Pavlovo avtorstvo Pisma Hebrejcem. Če bomo napredovali v veri v to božansko razodetje, bomo v teh lekcijah z zaupanjem navajali Pavla kot avtorja.

Tema: Lekcija tega tedna poudarja dve temi. Prva je Kristus, naš Kralj, druga pa Kristus, naš Posrednik.

Razlaga

Kristus, naš Kralj

Prvo poglavje Pisma Hebrejcem lahko povzamemo v kratko svetopisemsko izjavo: Kristus je "višji od angelov" (glej Heb 1,4). Drugo poglavje Pisma Hebrejcem lahko povzamemo s to svetopisemsko izjavo: Kristus "je bil postavljen malo nižje od angelov" (Heb 2,9). Vprašanje, na katerega si bomo v našem proučevanju prizadevali odgovoriti, se glasi: zakaj je Jezus nad angeli in zakaj je na kraljevskem položaju?

"Velikokrat in na veliko načinov je Bog nekoč govoril očetom po prerokih, v teh dneh poslednjega časa pa nam je spregovoril po Sinu. Njega je postavil za dediča vsega in po njem je tudi ustvaril svetove." (Heb 1,1.2) Pavel želi svojim poslušalcem in nam povedati, da je Bog govoril in govori še danes. Bog je govoril v različnih časovnih obdobjih "pred davnimi časi" in govoril je "v dneh poslednjih časov". Govori različnim prejemnikom: "očetom" in "nam". Govori po različnih govornikih: "prerokih" in "Sinu". Bog govori na različne načine.

Kateri so njegovi načini komuniciranja? Navedimo jih nekaj. Bog se z Adamom in Evo pogovarja iz oči v oči (1 Mz 3). Bog govori Mojzesu iz gorečega grma, kar imenujemo teofanija, razodetje Boga (2 Mz 3,2-6); Balaamu po oslu (4 Mz 22,28); z dečkom Samuelom, ki ga pokliče po imenu (1 Sam 3,10); z Elijem v tihem glasu (1 Kr 19,12); Izaiju v templju preko videnja (Iz 6,1-9); in z Ozejem po njegovih družinskih okoliščinah (Oz 1,2). Vsem tem načinom sporočanja je skupno to, da so nepopolni.

Končni in vrhunski Božji izrek je "v teh dneh poslednjega časa", ko spregovori po svojem "Sinu". Bog ne govori po Jezusovih besedah, ampak tudi po Jezusovih dejanjih in značaju. Božje razodetje je stopnjujoče. Vendar to ne pomeni stopnjevanja od resničnega k resničnejšemu, od zrelega k bolj zrelemu. Prej gre za gibanje naprej in napredovanje v njegovem razodetju človeštvu. Kadar govori po Jezusovih besedah in dejanjih, je govornik sam Bog.

Takoj po omembi Sina, Pavel navede sedem trditev o Sinu (Heb 1,2-4), ki ga povzdignejo daleč nad vsakega angela. Najprej je Kristus "postavljen za dediča vsega" (Heb 1,2). Če je on glavni dedič, so njegovi sledilci njegovi sodediči in "bodo dediči odrešenja" (Heb 1,14). Na podlagi teme o dediščini so prvi kristjani potrdili, da je Kristus s svojim vstajenjem in povzdignjenjem prejel nebeško dediščino, ki jo delijo njegovi sledilci. "Kdor bo zmagal, bo to podedoval" (Raz 21,7). Iz istega razloga Sveto pismo potrjuje, da "krivični ne bodo deležni Božjega kraljestva" (1 Kor 6,9).

Drugič; Kristus je bil Očetov pomočnik pri stvarjenju "po njem je tudi ustvaril svetove" (Heb 1,2). Kristus kot dedič ni samo (eshatološki) zastopnik časa konca (po katerem Bog govori v teh zadnjih dneh), ampak tudi zastopnik stvarjenja (protološki). Protološka funkcija Sina kaže na njegovo eshatološko zmago. Janez to posredno potrjuje z besedami: "Vse je nastalo po njej in brez nje ni nastalo nič, kar je nastalo." (Jn 1,3)

Tretjič, Kristus je "odsev njegovega veličastva" (Heb 1,3). Nekatere različice Svetega pisma dajejo prednost prevodu "odsvit slave" (CHR). Poleg tega je Kristus "odtis njegovega obstoja" (Heb 1,3). Grški izraz "odtis [charactēr]" pomeni znamenje, odtisnjeno na predmetu, zlasti na kovancih. Oba opisa Jezusa kot Božjega "odseva" in "odtisa" izražata isto misel, da je Jezus popoln in ustrezen prikaz božanskega. Oba si delita isti "odtis obstoja". Kar Pavel pove tukaj, je sinonim za to, kar priča Jezus: "Kdor je videl mene, je videl Očeta." (Jn 14,9) Ni boljšega razodevalca Boga od Jezusa Kristusa. Če hočemo vedeti, kdo je Bog, se moramo seznaniti z Jezusom.

Četrtič, Kristus vzdržuje "vse z besedo svoje moči" (Heb 1,3). Kristus ni samo poklical vse v obstoj, ampak tudi vse vzdržuje v obstoju s svojo mogočno besedo.

Petič, Kristus "je uresničil očiščenje od grehov" (Heb 1,3). On, ki je bil orodje Božjega ustvarjalnega delovanja, je prav tako orodje njegovega zveličavnega delovanja, saj spokorjene čisti njihovega greha. Kristusovo darovanje samega sebe očiščuje "našo vest mrtvih del, da bomo služili živemu Bogu" (Heb 9,14).

Šestič; ko je Kristus dopolnil svoje delo sprave, je "v nebesih sedel na desno veličastja" (Heb 1,3). Sedenje je neposredni namig na Ps 110,1, ki je citiran na koncu prvega poglavja. "Sédi na mojo desnico, dokler ne položim tvojih sovražnikov za podnožje tvojih nog." (Heb 1,13) Jezus je sanhedrinu, ko so mu sodili, namenil te besede: "Odslej boste videli Sina človekovega, da sedi na desnici moči Božje in da prihaja na nebeških oblakih." (Mt 26,64 CHR)

Sedmič; Kristus je "tolikanj višji postal od angelov, kolikor odličnejše ime je podedoval mimo njih" (Heb 1,4CHR). Koliko višji je Kristus od angelov? Odgovor na to vprašanje dobimo v nizu citatov, ki sledijo (glej Heb 1,5-14). Kristus si zasluži čaščenje (Heb 1,6), česar sveti angeli niso deležni (Raz 19,10; 22,8.9). Kristus ima prestol in žezlo (Heb 1,8). Bil je pomaziljen za Kralja (Heb 1,9). Ustvaril je nebesa in zemljo (Heb 1,10) in sedi na Božji desnici (Heb 1,13). "Kristus je tolikanj višji postal od angelov" v tem besedilu kaže na obred njegovega ustoličenja, kot smo videli v nedeljski lekciji.

Če povzamemo, v čem je Kristus boljši od angelov? Bog je v preteklosti na različne načine govoril očetom, v teh zadnjih dneh pa govori po Sinu, ki je postal dedič vsega, je Stvarnik vsega, je odsvit in odtis samega Božjega bitja, vse vzdržuje, je očistil grehe in sedel

na Božjo desnico. Tako je Kristus povišan nad angele in ti so mu pokorni, so službeni duhovi v službi tistim, ki dedujejo zveličanje, in jim je nadrejen (Heb 1,14). Poleg tega Kristus na svojem prestolu na Božji desnici sprejema čaščenje. Kristus je naš KRALJ.

Kristus, naš Posrednik

Posrednik je oseba, ki se med dvema strankama trudi, da bi dosegla poravnavo ali vzpostavila odnos. V judovstvu je Mojzes glavni posrednik sinajske zaveze (Gal 3,19.20). Pavel v pastoralnih pismih pravi, da "eden je Bog, eden tudi srednik med Bogom in ljudmi, človek Kristus Jezus" (1 Tim 2,5). Pismo Hebrejcem prispeva k tej temi z besedami, da je Jezus "srednik boljše zaveze" (Heb 8,6) ali "nove zaveze" (Heb 9,15; Heb 12,24). Dve vprašanji zahtevata odgovor: (1) Kaj je ta zaveza v Pismu Hebrejcem? (2) Zakaj je nova zaveza boljša?

K prvemu vprašanju: zaveza v Pismu Hebrejcem se nanaša na zavezujoč sporazum, dogovor med strankami. Pavel govori o prvi in zastareli zavezi (Heb 8,13) in drugi ali boljši zavezi (Heb 7,22; Heb 8,6). S prvo zavezo je Bog vzpostavil sistem žrtvovanja, levitskih duhovnikov in obredov (Heb 5,1-4). Vendar s tem levitskim duhovništvom ni bilo mogoče doseči moralne popolnosti, ker je bilo šibko in neučinkovito (Heb 7,11.18). Zakaj ni bilo mogoče doseči moralne popolnosti? Ker kri bikov in kozlov ni mogla odstraniti človeških grehov (Heb 10,4). Zakaj je bila prva zaveza šibka in neučinkovita? Ker so bili duhovniki smrtni in so imeli svoj konec in so umrli (Heb 7,23).

Poleg tega so morali duhovniki najprej darovati za svoje grehe, šele nato so lahko darovali za grehe ljudstva, ki so ga zastopali (Heb 5,3). Prva zaveza je bila torej pomanjkljiva in je s prihodom Kristusove boljše žrtve in boljšega duhovništva zastarela.

K drugemu vprašanju: z drugo zavezo Bog ni izbral navadnega umrljivega duhovnika, ampak tega, ki živi večno (Heb 7,24). Ni bilo več žrtvovanih bikov in kozlov, ki tako ali tako nikoli niso mogli odrešiti grehov ljudstva. Kristus je enkrat za vselej daroval samega sebe (Heb 7,27; Heb 9,14; Heb 10,12). Tako je prišel, da bi s svojo žrtvijo odstranil greh (Heb 9,26) in očistil vest mrtvih del (Heb 9,14). Zato je druga zaveza po kakovosti boljša in Kristus je Posrednik te odličnejše, nove in boljše zaveze. Kristus je naš POSREDNIK.

Uporaba

1. Če je Bog govoril v preteklosti in govori tudi danes, kako govori tebi? Kako razločiš njegov glas od drugih "glasov", ki se potegujejo za tvojo pozornost?

2. Če smo s Kristusom sodediči Božjega kraljestva, kako naj bi cenili minljive stvari tega sveta?

3. Če Kristus vse vzdržuje s svojo mogočno besedo, kako je v težkih okoliščinah podpiral tebe?

4. Poslušaj hvalnico "Jezus je plačal vse" (Pesem št. 184, The Seventh-day Adventist Hymnal). Pozoren bodi predvsem na pipev, medtem ko razmišljaš o tem, kaj v resnici pomeni imeti Kristusa za našega Posrednika.

3. JEZUS, OBLJUBLJENI SIN

Ključna besedila: Iz 2,2-3; Heb 4,1-4; 2 Mz 24,16-17; Iz 44,24; Heb 1,10; Lk 1,31; Heb 1,5

Splošni pregled

Ljudje so skozi vso človeško zgodovino pričakovali prihod Odrešenika. Po padcu sta naša prastarša Adam in Eva mislila, da bo njun prvorojenec Kajn obljubljeni Odrešenik. Abraham je prejel obljubo, da bodo po njegovem sinu Izaku blagoslovljeni vsi narodi na zemlji. Davidu je bil obljubljen sin, ki bo utrjen za vedno, če bo zvest Bogu. Vendar nihče od teh ljudi ni mislil, da bo obljubljeni Odrešenik sam Bog.

Preroki v Stari zavezi so včasih z besedno zvezo "v poslednjih dneh" podali skrite mesijanske napovedi (glej 4 Mz 24,14-17), kar se razlikuje od drugih starozaveznih prerokovanj, v katerih se uporabi besedna zveza "čas konca" (Dan 8,17.19) S prihodom Kristusa so nastopili "poslednji dnevi". Po dolgem časovnem obdobju, ki se včasih imenuje medzavezno obdobje, je Bog znova spregovoril. Tokrat je bilo jasneje in bolj kakovostno, bilo je na najboljši način – po Jezusu Kristusu. Kristus je enak Bogu, ker je "odsvit slave in podoba njegovega bitja" (Heb 1,3 CHR) in ker je božanski, je tudi Stvarnik in Vzdrževalec vesolja.

Če je Kristus enak Bogu, kako lahko Pavel, ki govori v Očetovem imenu, o Jezusu zapiše: "Sin moj si ti, jaz sem te danes rodil" (Heb 1,5)? Ali to pomeni, da je bil Jezus nekako spočet in ni večn? Pojasni.

Razlaga

Kristusova narava

Vprašanje, zastavljeno na koncu Uvoda, je sprožilo različne razlage. Prejšnji odlomek (Heb 1,1-3) se je ukvarjal z dokazovanjem Kristusove nadrejenosti nad preroki. V naslednjem odlomku (Heb 1,4-14) se Pavel ukvarja z dokazovanjem Kristusove nadrejenosti nad angeli. Razlog za poudarjanje Kristusove nadrejenosti bi lahko bilo živo zanimanje poslušalcev za angele ali celo čaščenje angelov, podobno kot to vidimo v cerkvi v Kolosah (Kol 2,18).

Pavel v Hebrejcem 1,5 navaja dve vrstici iz Stare zaveze, da bi dokazal, da je Kristus nad angeli. Prva je Psalm 2,7. V prvotnem kontekstu Psalm 2 govori o kraljih in vladarjih te zemlje, ki se zarotijo proti Bogu. Vendar se jim Bog smeje in jih prestraši. Na koncu bo Bog svojega božanskega Kralja ustoličil na gori Sion (Ps 2,6) z besedami: "Jaz pa sem vendar postavil kralja svojega na Sionu, na gori svetosti svoje." (Ps 2,7). Pavel v svoji pridigi v Antiohiji v Pisidiji to besedilo uporabi za Kristusovo vstajenje (Apd 13,33). V vsem krščanstvu so ta psalm razlagali kot kristološki. Ali ta razlaga pomeni, da je Bog ob Jezusovem vstajenju postal njegov oče, kar je vprašanje, ki smo si ga zastavili ob koncu uvoda?

Nikakor! Bog preprosto prikliče svojega Sina iz groba, ko deluje po Gabrielu, "najmogočnejšem izmed Gospodove čete", njem, "ki zaseda položaj, s katerega je bil Satan odstavljen", ki je umaknil kamen spred Kristusovega groba, kakor da bi bil kamenček. Vojaki, ki so stražili grob, "so slišali njegov klic: 'Božji Sin, pridi ven! Tvoj Oče te kliče!'" /Jezusovo življenje, str. 686, 687/ Tako je Oče poklical svojega Sina. Podobno v 1 Kor 4,15 Pavel reče Korinčanom: "[K]er v Kristusu Jezusu po evangeliju sem vas jaz rodil." Ali to pomeni, da je bil Pavel oče cerkvi? Nikakor! Pavel jih je obudil v duhovno življenje; bil je njihov oče v duhovnem smislu (iste besede se uporabijo za Onezima (Flm 10) in za kristjane v 1 Jn 2,29; 1 Jn 3,9).

Drugi navedek, ki ga Pavel uporabi, da bi pokazal, da je Kristus nad angeli, je iz 2. Samuelove knjige 7,14. Izvirni kontekst govori o Davidovih načrtih za gradnjo templja, vendar Natan kralja obvesti, da bo Božjo hišo zgradil njegov sin Salomon. Gospod tudi obljubi: "Jaz mu bodem za očeta, in on mi bode za sina." (2 Sam 7,14 CHR) Ta citat se v prvotnem kontekstu zaradi tega, kar sledi, ne more nanašati na Kristusa: "[K]adar stori kaj krivega, ga bom pokoril s človeško šibo in kaznoval z udarci človečjih otrok." (2 Sam 7,14 CHR) Iz očitnih razlogov se mora ta vrstica nanašati na grešnega Salomona in ne na brezgrešnega Kristusa.

Ps 2,7 in 2 Sam 7,14 pa imata nekaj skupnega. Oba poudarjata dejstvo, da sta izraelski kralj in Salomon Božja sinova: "Sin moj si ti, jaz sem te danes rodil" in "on mi bode za sina". Poudarek ni na očetovstvu, temveč na posvojitvi davidijanskega kralja in na kraljevanju njegovega sina, ki je veliko pozneje v Pismu Hebrejcem preneseno na Kristusa. Uvodni stavek v Heb 1,5 sprašuje: "Kajti kateremu izmed angelov je kdaj rekel: »Sin moj si ti, jaz sem te danes rodil?" (Heb 1,5 CHR) Očiten odgovor je, da nobenemu angelu. Samo Kristus je "je tolikanj višji postal od angelov, kolikor odličnejše ime je podedoval mimo njih" (Heb 1,4). To ime je "moj Sin", naziv, ki ga nikoli ni prejel noben angel. Nikomur od njih Bog ni nikoli rekel: "Sedi na desnico mojo, dokler ne položim sovražnikov tvojih za podnožje nogam tvojim" (Heb 1,13 CHR).

Kdo bi lahko ugovarjal pojmu očetovstva kot posvojitve v tem kontekstu in se skliceval na Heb 1,6, ki pravi "in ko bo prvorojenca zopet vpeljal v svet" (Heb 1,6 CHR). Nasprotnik bi lahko ugovarjal: ali ne govori ta vrstica o Kristusu kot prvorojencu? Dobro vprašanje. Izraz "prvorojenec" ima v besedilih, kot so 1 Mz 25,13; 1 Mz 27,19 in 1 Mz 35,23, res pomen prvorojenstva. Toda v Stari zavezi je "prvorojenec" tudi Izrael (2 Mz 4,22-23) v nasprotju s prvorojenci Egipta. V Ps 89,27 je David imenovan Božji "prvorojenec", čeprav je bil najmlajši od osmih bratov in sploh ne prvorojenec. V Novi zavezi je Jezus Marijin "prvorojenec" (Lk 2,7), "prvorojenec" med mnogimi brati (Rim 8,29), "prvorojenec" vse stvaritve (Kol 1,15) in "prvorojenec" izmed mrtvih (Kol 1,18; Raz 1,5). Ta besedila kažejo, da se naziv "prvorojenec" nanaša na Kristusovo superiornost v cerkvi, nad stvarstvom, vesoljem in vstalimi. Povezava Heb 1,5 z vrstico 6 kaže, da je Kristus ta kraljevski Davidov kralj, ki ga je Bog predstavil svetu z vabilom: "in molijo naj ga vsi angeli Božji" (Heb 1,6 CHR). Preostanek prvega poglavja pa te dokazuje iz Svetega pisma nadgradi s štirimi trditvami: (1) samo eno osebo Bog imenuje "Sin" (Heb 1,5) in to je Kristus. (2) Tega Sina častijo angeli (Heb 1,6). (3) Sin je nespremenljiv, pravičen in maziljen vladar, ki je ustvaril nebesa in zemljo (Heb 1,8-10). (4) Sin kraljuje na Božji desnici, angeli pa so le duhovi, služabniki v dobro teh, ki bodo odrešeni (Heb 1,11-14).

Če povzamemo, lahko rečemo, da Bog ni Kristusov oče, temveč ker se je Kristus kot Božji Sin učlovečil, je človeški rod lahko "posvojen" in pomiloščen v njegovem 'Ljubljencu' (Ef 1,6). Tako je Kristus prejel naziv "prvorojenec". Zato je njegov status daleč nad angeli in si zasluži tudi njihovo čaščenje. Ellen G. White v svojih nasvetih cerkvi, kako najbolje doseči druge kristjane, o Kristusovi predobstoječi naravi navaja naslednje: "Ne izpostavljajte tistih značilnosti sporočila, ki obsojajo običaje in prakso ljudi, dokler nimajo priložnosti spoznati, da smo verniki v Kristusa, da verjamemo v njegovo božanskost in v to, da obstaja od nekdaj." /Testimonies for the Church, VI, str. 58/. Whiteova je mladi adventistični cerkvi pomagala najti svetopisemsko ravnovesje glede Kristusove predobstoječe narave. V kontekstu Lazarjevega vstajenja je zapisala o Kristusovi naravi: "V Kristusu je izvirno, prvotno življenje." /Jezusovo življenje, str. 464/

Poslednji dnevi in čas konca

Prvi krščanski pisci so verjeli, da so nastopili zadnji dnevi, ki bodo dosegli vrhunec z drugim prihodom. Zato je Pavel lahko rekel: "[N]am je v teh zadnjih dneh govoril po Sinu, ki ga je postavil za dediča vseh stvari, ki je po njem naredil tudi svetove." (Heb 1,2 CHR) Ko Petru in drugim učencem očitajo, da so bili na petdesetnico pijani, Peter podobno trdi, da je čudež govorjenja v jezikih izpolnitev prerokovanja: "[I]n zgodi se v poslednjih dneh, pravi Bog: izlijem od Duha svojega na vse človeštvo, in prerokovali bodo sinovi vaši in hčere vaše; in mladeniči vaši bodo videli prikazni, in starcem vašim se bodo sanjale sanje." (Apd 2,17 CHR) Prerokovanje iz Jl 2 se je uresničilo na začetku poslednjih dni. Kadar govorimo o Kristusovem učlovečenju, je Peter zapisal: "[K]i je bil naprej spoznan pred ustanovitvijo sveta, razodel se je pa ob koncu časov zaradi vas." (1 Pt 1,20) Za poslednje dneve so značilni posmehljivci, ki dvomijo v drugi Kristusov prihod (2 Pt 3,3.4) in izkoriščajo revne, da bi sami obogateli (Jak 5,3). Za zadnje dni je značilen tudi pojav antikristov (1 Jn 2,18).

Čeprav priznavamo, da so zadnji dnevi nastopili s Kristusovim utelešenjem, toda ali obstaja razlika med temi "poslednjimi dnevi" in "časom konca", kot ga opisujeta Danijel in Razodetje? Razmislite o časovnem prerokovanju o 2300 večerih in jutrih v Dan 8,14. To časovno prerokovanje sega veliko naprej od časa Kristusa. Tudi v drugih prerokovanjih je z našega časovnega vidika še vedno nekaj neizpolnjenih dogodkov, na primer "sedmero poslednjih šib" (Raz 15,1; Raz 21,9). Navsezadnje "najzadnji sovražnik" (1 Kr 15,26) še ni premagan, prav tako še nismo slišali "zadnje trobente" (1 Kor 15,52). Če povzamemo, lahko rečemo, da so poslednji dnevi nastopili s Kristusom, vendar je zadnji veliki dogodek v času konca še vedno neizpolnjen. Med tema dvema prihodoma se morajo še vedno zgoditi neizpolnjeni preroški dogodki.

Uporaba

Če pogledamo Heb 1, ugotovimo, da je Pavel v to pismo vnesel veliko teologije. Potrebno je srčno, predano in v uporabo usmerjeno krščanstvo. Vendar pa naša ortopraksa (praksa) izhaja iz naše ortodoksije (prepričanja). Trdna teologija bo postavila temelje za dober krščanski življenjski slog.

Vprašanja za pogovor in razmislek

1. Ali meniš, da moramo v današnjem času uravnotežiti našo teologijo s krščansko prakso? Če da, kako?
2. Kako lahko tudi danes razlikujemo med našo versko in kulturno "prtjago" in svetopisemsko resnico?
3. Kako nam v času, ko je avtoriteta tako v kulturi kot v cerkvi ogrožena, daje 1. poglavje Pisma Hebrejcem smernice?

4. JEZUS, NAŠ ZVESTI BRAT

Ključna besedila: 3 Mz 25,25-27; Heb 2,14-16; Heb 11,24-26; 1 Kor 15,50; Heb 5,8-9; Heb 12,1-4

Splošni pregled

Ob primerjavi Heb 1 s Heb 2 dobimo podobo nasprotij. V Heb 1 je Kristus nad angeli (Heb 1,6), medtem ko je v Heb 2 nižji od angelov, vsaj za določen čas (Heb 2,9). V Heb 1 je Kristus blizu Bogu, na njegovi desni (Heb 1,13); v Heb 2 pa je Kristus blizu nam, svojim bratom, in se nas ne sramuje (Heb 2,11). V primerjavi med Kristusom pred utelešenjem in Kristusom v človeškem telesu v Hebrejcem piše, da je Kristus sprejel meso in kri, da bi bil podoben nam (Heb 2,14). Tudi Kristus je umrl kot mi ljudje (Heb 2,14). Toda velika razlika med našo in njegovo smrtjo je v tem, da je njegova smrt dosegla to, česar naša smrt nikoli ne bi mogla. Njegova smrt je osvobodila vse, ki "so v strahu smrti vse življenje bili v sponah sužnosti" (Heb 2,15). Kristus nam je podoben, a hkrati drugačen od nas. Bil je resnično človek, vendar brez greha (Heb 4,15). Kakor Mojzes, ki je izbral sramoto namesto slave (Heb 11,25), je Kristus preziral sramoto, ki jo je pomenilo učlovečenje in smrt na križu, a jo je vseeno sprejel. Postal nam je podoben, da bi mi lahko postali podobni njemu. Ker mu postanemo podobni, se nas mu ni treba več sramovati (Heb 2,11), četudi bi ga "sramotili" (Heb 6,6). Ljudje prestanejo preizkušnje in preizkuse, ki obrodijo vzdržljivost in končno zrelost značaja. Pavel opisuje Jezusa na podoben način. "In se je, dasi Sin, učil po trpljenju pokorščine. In tako je postal popoln." (Heb 5,8-9) Kako se je Jezus naučil poslušnosti? Ali je bil kdaj neposlušen? Ta misel bi bila v nasprotju s Heb 4,15, ki pravi, da je bil Jezus preizkušen v vsem, kot smo mi, a je ostal brez greha.

Razlaga

»Tako je postal popoln«

V Heb 5,7-9 je predstavljenih več izzivov. Besedilo pravi: "On je v dneh mesa svojega prinašal prošnje in molitve s silnim vpitjem in s solzami k onemu, ki ga je mogel oteti smrti, in je bil uslišan zavoljo svoje vdanosti Bogu, in se je, dasi Sin, učil po trpljenju pokorščine. In tako je postal popoln in večnega zveličanja ustanovitelj njim vsem, ki so mu poslušni". (CHR)

Ob tem besedilu se zastavijo vsaj tri vprašanja, ki si zaslužijo odgovore. Najprej nam Pavel pove, da je Kristus prinašal molitve k Bogu, ki bi ga lahko rešil smrti, in je bil uslišan. Kaj pomeni, da je bil Jezus uslišan in rešen pred smrtjo? Drugič; Jezus se je naučil poslušnosti. Kako je to naredil? Ali je bilo tako, ker je bil nekoč neposlušni Sin? Tretjič: Jezus je postal popoln. Ali ni bil že ves čas popoln in brez greha? Odgovore na ta vprašanja bomo poiskali po vrsti.

Jezus je bil uslišan in rešen smrti. Ta poved v 7. vrstici se prične z besedami "On je v dneh svojega mesa" (Heb 5,7), kar jasno kaže na Kristusa v človeški podobi. Ko je prestajal čas pred Getsemanijem in v Getsemaniju, evangeliji pravijo samo, da je bil v stiski. V Mt 26,38 Jezus reče: "Žalostna je moja duša do smrti." V Mr 14,33.34 in Jn 12,27 pa reče: "Sedaj je moja duša žalostna." Nobeno poročilo pa ne navaja, da je molil "s silnim vpitjem in solzami" (Heb 5,7 CHR). Ta podrobnost je delček, ki ga k opisu iz Getsemanija doda Pismo Hebrejcem. Jezus je molil in prosil "k onemu, ki ga je mogel oteti smrti" (Heb 5,7). NI pa molil, da bi bil za vsako ceno rešen smrti. Kako je potem Bog uslišal Jezusa? Jezus ni molil, da bi bil rešen pred smrtjo, marveč da se zgodi Božja volja (Mt 26,39). Oče Jezusa ni rešil križanja, ampak ga je po

vstajenju rešil moči smrti, ki jo je prizadelo križanje. Jezus je bil s tem uslišan, ker se je izpolnila Božja volja in je Jezus spet oživel. Pavel nam celo pove, zakaj je bila uslišana Kristusova molitev, in sicer "[z]aradi svoje vdanosti Bogu" (Heb 5,7 CHR). Zaradi Kristusovega strahospoštovanja in poslušnosti Božji volji je bila njegova molitev uslišana in je bil obujen.

Kako pa se je Jezus naučil poslušnosti? To vprašanje namiguje, da je bil Kristus kdaj neposlušen. Ta možnost je jasno ovržena v Heb 4,15, kjer piše, da je bil Jezus poslušen vse svoje življenje. Kristus se je poslušnosti naučil z vdanostjo (Heb 5,7) in po trpljenju (5,8). Grško besedilo vsebuje besedno igro *aemathen/epathen* (naučiti/trpeti) v vr. 8, kar je podobno pregovoru "Brez muje se še čevelj ne obuje". Jezus se je delno naučil poslušnosti s popolnim pokoravanjem Božji volji v Getsemaniju. Ker pa Kristus ni bil samo Bog, marveč tudi človek, se je moral naučiti poslušnosti v svoji poklicni vlogi Zveličarja. Kot Bog je bil svet in ga zlo ni moglo skušati (Jak 1,13). Kot človek pa se je moral naučiti poslušnosti in pokornosti Božji volji, kakor se moramo tega naučiti tudi mi. Jezusu se kot Bogu ni bilo treba nikoli učiti pokornosti. Kot človek pa je moral premagati svoje najbolj osnovne človeške nagone po samoohranitvi, ko je bil poklican umreti ("ako je mogoče, naj gre ta kelih mimo mene"; Mt 26,39) in se pokoriti Božji volji. S tem se je naučil pokorne poslušnosti. Pavel piše v Filipljanom, da "je bil pokoren do smrti, smrti pa na križu" (Flp 2,8).

Za primerjavo beremo, da je bilo za rod, ki je šel iz Egipta, značilno uporništvu proti Bogu in preizkušanje Boga (Heb 3,8), zakrknjena srca (Heb 3,8) in nerazumevanje Božjih poti (Heb 3,10). Pismo Hebrejcem te značilnosti povzema kot nevero in greh (Heb 3,12.13.17.19) ter neposlušnost (Heb 3,18). Upor, neposlušnost, greh in nevera gredo skupaj. Nasprotno pa Pismo Hebrejcem za Kristusa uporablja drugačne izraze. Bil je "brez greha" (Heb 4,15) in zvest (Heb 2,17; Heb 3,2.6), čeprav je bil skušan kot mi, kar mu omogoča, da nam pomaga, kadar smo v skušnjavi (Heb 2,18). Kristusovo poslušnost iz Heb 5,8 moramo razumeti v luči teh sklopov nasprotujočih si značilnosti, ki jih je pokazal rod, ki je izšel iz Egipta, v Heb 3,8-11.15-19. Takrat bomo Kristusovo poslušnost zlahka prepoznali kot vzgojo, ki je sestavni del naše vere in zaupanja v Boga (prim. Rim 1,5; Rim 16,26). Tako kot se je Kristus kot človek naučil poslušnosti s tem, da se je podredil Božji volji in ji zaupal bolj kot svoji, bi se morali tudi mi (Raz 14,12).

Zdaj pa še zadnje vprašanje: Zakaj je v Heb 5,9 zapisano, da je Kristus "postal popoln"? Ali ni bil popoln že prej? Kako je torej postal popoln? V prejšnji vrstici najdemo kontekst, ki nam odgovori na naše vprašanje: "[I]n se je, dasi Sin, učil po trpljenju pokorščine." (Heb 5,8) Zato Pavel sklene: "In tako je postal popoln in večnega zveličanja ustanovitelj njim vsem, ki so mu poslušni." (Heb 5,9) Jezusova popolnost je torej izhajala iz poslušnosti, ki se je je naučil s trpljenjem, in ga je usposobila, da je naš nebeški Veliki duhovnik.

Če povzamemo, lahko rečemo, da je bila Kristusova molitev k tistemu, ki ga je zmožel rešiti pred smrtjo, uslišana, ker je molil, da bi se izpolnila Božja volja. Zato je bil na koncu obujen v življenje. Poslušnosti se je naučil tako, da se je podredil Božji volji in ji zaupal. Nazadnje je Kristus postal naš popoln Veliki duhovnik zaradi poslušnosti Bogu, da je lahko postal "večnega zveličanja ustanovitelj njim vsem, ki so mu poslušni", kar pomeni nam (Heb 5,9).

Vprašanja za razmislek

1. Če je bil Kristus podvržen poslušnosti in se je tega naučil v svoji človeški izkušnji, kako pomembna je poslušnost za nas?

2. Kako lahko na novi zemlji hodim po rajskem vrtu, če nikoli ne doživim getsemanskega vrta (to je, da se Božja volja uresničuje tukaj in zdaj)? Zakaj sta ti dve izkušnji del celote?

3. Kaj menite, zakaj smo ljudje "na pol alergični" na poslušnost skoraj vsaki avtoriteti? Kako bi po vašem lahko "ozdravili" podobne negativne reakcije na pokorščino božanski avtoriteti?

4. Zakaj bi lahko v človeškem srcu obstajala napetost med ljubeznijo do Boga in poslušnostjo njemu? Kako bi nam lahko Jn 14,15 pomagalo rešiti to težavo?

Kristus nam je podoben, a vendar drugačen od nas

Kakor smo videli, je Kristus prikazan kot veliko boljši od angelov. Pravzaprav je prikazan kot natančen odtis Božjega bitja (Heb 1,3). Zato je vreden čaščenja (Heb 1,6) v skladu s prvim poglavjem Pisma Hebrejcem. Nato je v drugem poglavju prikazan kot tisti, ki je za nekaj časa postal nižji od angelov. Jezus ni le malenkost nižji od angelov. Ko je sprejel "meso in kri" in trpljenje, ki ga ta izkušnja prinaša, je v celoti delil usodo svojih človeških bratov (Heb 2,14). Način, na katerega je bil Jezus "ponižan pod angele", ni zgolj njegovo utelešenje, ampak tudi njegovo trpljenje v smrti (Heb 2,9). Sin je vstopil v človeško sfero do te mere, da je sprejel smrtnost v nasprotju z angeli, ki se s smrtjo ne soočajo.

To, kar je Kristus dosegel, mu je omogočilo, "da postane usmiljen in zvest veliki duhovnik pred Bogom, da poravna ljudstva grehe" (Heb 2,17).

Vprašanje za razmislek

V času, ko nastaja to besedilo, se ljudje po vsem svetu bojijo, da se bodo okužili s koronavirusom in zaradi njega umrli. Kako nam pri soočanju s tako zlovesčimi grožnjami in smrtonosnimi boleznimi pomagajo Kristusova dejanja, ko je sprejel naše meso in kri ter z nami delil našo usodo?

Uporaba

Razmislite o besedilu Ellen White o Kristusovi človeški naravi: "Mnogi trdijo, da Kristus ni mogel podleči skušnjavi. Ampak tedaj se ne bi mogel postaviti v Adamov položaj; ne bi mogel izbojevati zmage, ki je Adam ni mogel doseči. Če bi v katerem koli smislu imeli težji boj od Kristusa, potem nam On ne bi mogel pomagati. Toda naš Zveličar je sprejel človeško naravo z vsem, čemur je izpostavljena. Privzel je človeško naravo z možnostjo, da bi v skušnjavi podlegel. Ne moremo biti izpostavljeni ničemur, česar On ni zdržal." /Jezusovo življenje, str. 90/

Vprašanje za razmislek

Kakšno tolažbo in upanje vam daje spoznanje, da je Jezus pretrpel vse, kar moramo pretrpeti mi?

5. JEZUS NAM DAJE POČITEK

Ključna besedila: 1 Mz 15,13-21; Heb 3,12-19; Heb 4,6-11; Heb 4,1.3.5.10; 5 Mz 5,1-3; Heb 4,8-11

Splošni pregled

Davidova zaveza je obljubljala počitek kralju na prestolu in njegovemu ljudstvu. Logično nadaljevanje Pisma Hebrejcem je v skladu s to mislijo. V 1. in 2. poglavju Hebrejcem vidimo superiornost Kristusa kot božanskega vladarja in odrešenika svojega ljudstva. Heb 3 in 4 prikazujeta Jezusovo superiornost nad Mojzesom in Jozuetom v vlogi božanskega Voditelja, ki zagotavlja počitek. Sobotni počitek je v Stari zavezi prikazan v dveh različicah desetih zapovedi (2 Mz 20 in 5 Mz 5). Prvo besedilo poudarja stvarjenje, drugo pa odrešenje. V Heb 3 in 4 Pavel uporabi rod, ki je izšel iz Egipta (ne roda njihovih otrok) kot primer nevere in neposlušnosti (Heb 3,19), da bi pokazal škodljivo posledico nezmožnosti vstopa v deželo počitka v Kanaanu. Pavel se obrne na svoje poslušalce in jih spodbudi s citatom iz 95. psalma: "Danes, ko začujete glas njegov, ne zakrknite src svojih" (Heb 4,7 CHR), ampak vstopite v njegov počitek (Heb 4,9). Kaj je ta počitek (grško *sabbatismos*), o katerem govori Pavel? Zakaj Pavel spodbuja svoje poslušalce, naj stopijo vanj? To so vprašanja, ki se jih bomo lotili zdaj.

Razlaga

Posvečevanje sobotnega dne ostaja

Najprej opredelimo "počitek" iz Heb 4,9. V Svetopisemskem komentarju /SDA Bible Commentary/ beseda "počitek" v Heb 4,9 izhaja iz grške besede *sabbatismos*, ki pomeni "počitek [od prejšnje dejavnosti]", v kasnejši rabi pa pomeni "posvečevanje sobote" iz glagola *sabbatizō*, "počivati", "prenehati", "posvečevati soboto".

"Sabbatizō je v LXX [septuaginti, judovskem grškem prevodu Stare zaveze] uporabljen sedemkrat, enkrat za dobesedni sedmi dan soboto (2 Mz 16,30), enkrat za druge sobote (3 Mz 23,32) in petkrat za počitek zemlje v sobotnem letu (3 Mz 26,34.35; 2 Let 36,21). Temeljna misel, ki jo izraža *sabbatizō* v LXX, je misel na počitek ali prenehanje dela ali druge dejavnosti. Zato uporaba sorodnih grških in hebrejskih besed pomeni, da samostalnik *sabbatizō* lahko označuje bodisi dobesedni sobotni 'počitek' bodisi preprosto 'počitek' ali 'prenehanje' v splošnejšem pomenu. Zgolj sobesedilo lahko odloča o tem.

"Zdi se, da pisec Pisma Hebrejcem uporablja *katapausis* ['prenehanje dela'; glej Heb 3,11] in *sabbatismos* bolj ali manj kot sopomenki:

"Ker Jozue ni mogel peljati Izraela v duhovni 'počitek' (*katapausis*, vr. 8), *sabbatismos* (vr. 9) ostaja za kristjane. Zdi se, da doslednost zahteva, da je tisto, kar ostane, enako tistemu, kar je bilo na začetku. [. . .]

"2. Iz vr. 1 in 6 je jasno razvidno, da je tisto, kar ostaja za Božje ljudstvo v času Nove zaveze, *katapausis*; v vr. 9 je rečeno, da ostaja *sabbatismos*. Izjaviti, da je to, kar ostaja za 'Božje ljudstvo', tedenski sabat, pomeni izjaviti, da je tisto, v kar Jozue ni uspel popeljati Izraela, tedenski sabat oz. počitek.

3. Dejstvo, da se v LXX Svetem pismu novozavezne cerkve *katapauō* (1 Mz 2,2-3; 2 Mz 20,11) in *sabbatizō* (2 Mz 16,30; 3 Mz 23,32) izmenično uporabljata za označevanje sedmega dne sobote, izključuje domnevo, da je pisec Hebrejcem nameraval razlikovati med samostalniškima oblikama teh besed v Heb 3 in 4.

"Poleg tega ugotovimo, da so Judje v Pavlovem času ne glede na to, ali so bili kristjani ali ne, dosledno spoštovali četrto zapoved. Gotovo se avtorju Pisma Hebrejcem pri pisanju Judom ne bi zdelo potrebno, da bi jim dokazoval, da 'ostaja' posvečevanje sobote. Če je sklep razširjenega argumenta, ki se začne v 3,7, da še ostaja posvečevanje sobote za Božje ljudstvo, se zdi, da je pisec Hebrejcem kriv *non sequitur*, saj sklep ne izhaja logično iz argumenta. Prepričevanje Judov, naj počnejo to, kar so že počeli – posvečujejo sedmi dan sobot – ne bi imelo nobenega smisla. Poleg tega so v apostolskih časih soboto sedmega dne spoštovali vsi kristjani, tako Judje kot pogani, in vsak argument, ki bi dokazoval veljavnost sobote v tistih zgodnjih krščanskih časih, bi bil nesmiseln. Poleg tega opazimo, da se del knjige Hebrejcem, ki ga sestavljata 3. in 4. poglavje, začne s pozivom "pazljivo glejte na poslanca in velikega duhovnika naše veroizpovedi, Jezusa, " (3,1), konča pa se z gorečim pozivom, naj "s srčno zaupnostjo" stopimo pred njega, da "dobimo usmiljenje in najdemo milost za pravočasno pomoč" (Heb 4,16). Kakšno zvezo bi lahko imel razvlečen argument, ki naj bi dokazal, da je posvečevanje sobote za krščansko cerkev še vedno obvezno, z naslovom 3. in 4. poglavja – službo Kristusa kot našega Velikega duhovnika v nebeškem svetišču – je res nejasno.

"Počitek, o katerem govorimo, je počitek milosti" (EGW Dopolnilno gradivo o Heb 4,9; GC 253). To je "pravi počitek vere" (MB 1).

"V Božji 'počitek' vstopimo, ko 'premišljujemo' o Jezusu (Heb 3,1) in poslušamo njegov glas (Heb 3,7.15; 4,7), ko verujemo vanj (Heb 4,2.3), ko se prenehamo truditi zaslužiti zveličanje (vr. 10), ko 'se držimo svoje veroizpovedi' (v. 14) in ko se bližamo prestolu milosti (vr. 16). Kdor si želi to doživeti, se mora varovati 'hudobnega srca nevere (3,12), da ne bi zakrknil svojega srca (3,8.15; 4,7). Prizadevati si mora stopiti v Božji 'počitek' (Heb. 4,11).

Tisti, ki bodo stopili v Božji 'počitek', se bodo 'držali' svojega 'poklica' (vr. 14). Pogumno bodo 'prihajali k prestolu milosti', da bi 'dosegli usmiljenje in našli milost za pomoč v stiski' (vr. 16)." (The SDA Bible Commentary, vol. 7, str. 422–423, komentar na "počitek" v Heb 4,9).

Ellen G. White je razpravo o počitku, o katerem govori Pismo Hebrejcem 4,9, uokvirila v oris življenja velikega angleškega reformatorja Johna Wesleyja: "V dneh velike duhovne teme so vstali Whitefield in oba Wesleyja, da bi širili luč za Boga. Pod upravo državne anglikanske cerkve so Angleži padli v takšno versko stanje, ki ga je bilo težko razlikovati od poganstva. Vera, kakor jo dojemaš, je bil priljubljen nauk duhovništva in sestavni del skoraj vsega njihovega bogoslovja. Višji krogi so se rogali pobožnim in se šopirili nad njihovim skrajništvom. Nižji sloji so tonili v neznanje in se predajali grešnemu življenju; zato cerkev ni imela ne poguma ne vere, da bi zdržala propadanje resnice.

Vzvišeni nauk o opravičenju z vero, ki ga je Luter tako jasno oznanjal, se je vse bolj izgubljal spred oči; na njegov prostor je prihajal rimski nauk o zveličanju z deli. Whitefield in oba Wesleyja, ki so bili verniki državne anglikanske cerkve, so bili iskreni iskalci Božje milosti. Učili so, da se zveličanje zagotavlja s čednostnim življenjem in izvrševanjem verskih obredov. [...]

Wesley je skupaj s svojimi prijatelji spoznal, da ima prava vera sedež v srcu in da se Božje zapovedi nanašajo tako na misli kakor na besede in dejanja. Dojeli so potrebo po svetosti srca in brezhibnem zunanjem vedenju. Sedaj so si na vso moč prizadevali živeti novo življenje. Z molitvijo in vztrajnimi naporji so si prizadevali pokoriti prirojeno hudobnost srca. Živeli so življenje samoopovedi, ljubezni in ponižnosti. Zelo strogo in natančno so izpolnjevali vse, kar bi jim po njihovi presoji pomagalo doseči cilj – svetost, ki jim bo zagotovila Božjo milost. Vendar cilja, po katerem so hrepeneli, niso dosegli. Prizadevanja, da bi se osvobodili obsodbe greha ali zlomili njegovo moč, so bila zaman. Doživljali so enako izkušnjo, kakršno je doživljal

Luter v erfurtski celici. Njihovo dušo je mučilo isto vprašanje: 'kako more smrtni človek biti pravičen pred mogočnim Bogom?' (Job 9,2) [...]

Proučevanje s pridigarjem moravskih bratov mu je pomagalo jasneje razumeti svetopisemsko vero. Prepričal se je, da se mora odpovedati sleherni odvisnosti od svojih lastnih del za zveličanje in se popolnoma zaupati Božjemu Jagnjetu, 'ki odjeme greh sveta'. Na nekem bogoslužju moravskih bratov v Londonu so iz Lutrovih spisov brali o spremembi, ki jo Božji Duh naredi v vernikovem srcu. Med poslušanjem se je v Wesleyju prižgala vera. O tem je povedal: 'Takrat se mi je srce čudno segrelo. Čutil sem, da glede zveličanja zaupam Kristusu in samo Kristusu. Dobil sem zagotovilo, da je On odvil moje grehe, vse, kar imam, in me rešil pred zakonom greha in smrti.'

V letih napornega in neudobnega dela, stroge samoodpovedi, zasramovanja in ponižanja se je Wesley neomajno držal svojega edinega cilja – iskanja Boga. Sedaj ga je našel; spoznal je, da se milost ne doseže z molitvami, postom, miloščinami in z deli zatajevanja, temveč kakor dar, 'brez denarja in brez plačila.'" /Veliki spopad, str. 164–165/

Uporaba

Vprašanja za pogovor in razmislek

1. Kako zgodba o Johnu Wesleyju ponazarja razliko med počitkom zgolj v Kristusovih zaslugah ter jalovostjo zaupanja, da nas bodo zveličala lastna dela?
2. Kateri počitek iz Heb 4,9 še ostaja za kristjane?
3. Ellen G. White pravi, da je počitek, o katerem govori Pavel v Heb 4,9, počitek milosti. Kako stopimo v ta počitek milosti?

6. JEZUS, ZVESTI DUHOVNIK

Ključna besedila: Heb 5,1-10; 1 Mz 14,18-20; 1 Pt 2,9; Heb 7,1-3; Heb 7,11-16.22.26

Splošni pregled

Greh nas je ločil od Boga. Kristus pa je prišel premostiti ta prepad. Da bi to dosegel, je postal naš Veliki duhovnik. Njegova vloga je podobna vlogi človeških duhovnikov, vendar se od njihove tudi razlikuje. Imenuje se duhovnik "po redu Melkizedekovem" (Heb 5,6). To dejansko pomeni, da je Kristus "po podobi Melkizedekovi" (Heb 7,15). Kralj in duhovnik Melkizedek je bil Abramov sodobnik. Ko je koalicija kraljev napadla Sodom in Gomoro, ju ni le osvojila, ampak je v ujetništvo odpeljala tudi Lota, Abramovega nečaka. Abram se je odzval s protinapadom ter rešil Lota in druge zajete prebivalce teh mest skupaj z izropanim blagom. Ko so se vrnil iz bitke, je Melkizedek, kralj in duhovnik Salema, blagoslovil Abrama, v zameno pa je Abram dal Melkizedeku desetino vsega bojnega plena (1 Mz 14). Ta Melkizedek ni bil utelešeni Kristus ali nebeško bitje. Bil je le človeški kralj in duhovnik, koristna paradigma, ki jo je Pavel lahko uporabil. Melkizedek kot simbol Kristusa ustreza Pavlovemu argumentu. Čeprav ni pripadal Levijevega rodu – duhovniškemu rodu v starem Izraelu – je Kristus postal učinkovit in boljši duhovnik, ker je bilo njegovo duhovništvo po redu Melkizedeka, kralja-duhovnika iz Salema. Upoštevajte, da je Melkizedek prejel desetino od Abrahama, zaradi česar je bilo njegovo duhovništvo pred in nad duhovništvom Levijevega rodu. Tako Melkizedekovo duhovništvo ustrezno ponazarja Kristusovo kraljevsko duhovništvo.

Razlaga

Kvalifikacije velikega duhovnika

Pismo Hebrejcem 5,1-4 se začne s splošnim seznamom lastnosti, ki naj bi jih imel veliki duhovnik. "Vsak veliki duhovnik, izbran med smrtniki, je v njihovem imenu zadolžen za stvari, ki se nanašajo na Boga, da daruje darove in žrtve za grehe. Sposoben je nežno ravnati z nevednimi in prestopniki, saj je tudi sam podvržen slabosti; zaradi tega mora prinašati daritev za svoje grehe in za grehe ljudstva. Kajti vsak veliki duhovnik se jemlje izmed ljudi in se postavlja za ljudi v to, kar zadeva Boga, da prinaša darila in žrtve za grehe; ki more potrpljenje imeti z nevednimi in tavajočimi, ker je tudi sam obdan s slabostjo, in mora zaradi te kakor za ljudstvo tako tudi zase darovati za grehe. In sam si nihče ne prisvaja te časti, nego kdor je poklican od Boga, kakor tudi Aron." (Heb 5,1-4)

V Pismu Hebrejcem 5,1-4 je naštetih dvanajst lastnosti velikega duhovnika. Najprej opis dela: vsak veliki duhovnik (1) "se jemlje izmed ljudi" (2) in "se postavlja za ljudi", (3) odgovoren je za to, "kar zadeva Boga" in (4) imenovan, "da prinaša darila in žrtve" (5) "za grehe". Sledijo osebna nagnjenja: (6) "ki more potrpljenje imeti z nevednimi in tavajočimi" in (7) "je tudi sam obdan s slabostjo". Poleg tega (8) "mora tudi zase darovati za grehe", (9) "kakor za ljudstvo". Na koncu še vprašanje poklicanosti: (10) "in sam si nihče ne prisvaja te časti", (11) "ego kdor je poklican od Boga", (12) "kakor tudi Aron".

Izstopajo štiri značilnosti velikega duhovnika. Te so: solidarnost z ljudmi (lastnosti 1 do 3), sposobnost obvladovanja čustev (lastnost 6), podvrženost šibkosti (lastnost 7) in končno duhovnikova poklicanost (lastnost 12). Preden se posvetimo Kristusovi usposobljenosti za to službo, bomo obravnavali vsako od teh štirih izjemnih lastnosti.

Kot prvo je veliki duhovnik izbran izmed svojega ljudstva. Naj bi bil Izraelec (2 Mz 29,9.44; 4 Mz 18,1-7) iz Levijevega rodu. Arona je za velikega duhovnika najprej imenoval

sam Bog (2 Mz 28,1). Ko so si nekateri posamezniki, kot so Korah in njegova družba, drznili sebe ali druge imenovati za velikega duhovnika, jih je moral Bog uničiti (4 Mz 16,15-40). Duhovništvo in njegove posebne pravice niso bili nekaj nepomembnega, kar je kralj Uzija izkusil kot gobavost na lastnem telesu, ko je na silo stopil v tempelj, da bi daroval na kadilnem oltarju (2 Let 26,16-21). Zanimivo, da je v obdobju drugega templja ali v medzaveznem obdobju ob koncu Hasmonejskega kraljestva Saloma Aleksandra kot kraljica zasedla prestol (76-67 pr. n. št.), ne pa tudi duhovništva. Ker je bila ženska, ni mogla biti veliki duhovnik. Zato je na to mesto imenovala svojega najstarejšega sina Hirkana II. Njegov mlajši brat Aristobol II. se ni strinjal z bratovim imenovanjem in je izzval njegov položaj.

Vidimo torej, da je bil zemeljski veliki duhovnik vedno moški, izbran izmed svojega ljudstva. Prav tako je moral izkazovati solidarnost s svojim ljudstvom. Tako je bil, kot smo rekli, Izraelec, Aronov potomec iz Levijevega rodu. Njegova naloga je bila biti predstavnik drugih ljudi pred Bogom ter prinašati darove in žrtve v svojem in v njihovem imenu. Tema Kristusove solidarnosti z nami ljudmi se pojavi v Heb 2,17.18, ponovno pa v Heb 4,14-16 in bo nadalje razvita v Hebrejcem 5.

Drugič, veliki duhovnik kot ga opisuje Pismo Hebrejcem, je oseba, ki je sposobna umiriti, zadržati svoja čustva v odnosu do tistih, ki so nevedni in so zašli na kriva pota. "Ki more potrpljenje imeti z nevednimi in tavajočimi." (Heb 5,2) Idealni veliki duhovnik je oseba, ki ni bila preveč stroga, vendar tudi ne ravnodušna do greha. Zemeljski veliki duhovnik je v času verskega leta opravljal splošne odgovornosti (2 Mz 29,38-46), vendar je sam prinašal žrtve na dan sprave (3 Mz 16,1-25) ter nosil urim in tumim (2 Mz 28,30). Vse to je moral početi s čustveno samokontrolo.

Tretjič, čeprav je moral biti veliki duhovnik vsaj včasih razočaran nad grehi svojega ljudstva (samo pomislimo na velikega duhovnika Elija, ko je po krivici obtožil Ano, da je pijana (1 Sam 1,13.14)), je bil tudi sam podvržen slabosti. V Heb 5,2 dobesedno piše, da je bil veliki duhovnik "oblečen", "nosil" ali bil "obdan" s slabostjo pod svojim prefinjenim zunanjim oblačilom (2 Mz 28). To razlikovanje je pomembno, saj mu je njegova šibkost omogočila, da je nežno ravnal z grešniki. Kot veliki duhovnik je bil solidaren s svojim ljudstvom, ob razočaranju je brzdal svoja čustva in se tudi sam zavedal, da je podvržen grehu. Zaradi tega je bil dostopna oseba.

Četrto, za službo velikega duhovnika se ni bilo mogoče prijaviti ali kandidirati. Prvega imenovanega, Arona, je izbral Bog in nihče si te časti ni smel podeliti sam. Človek jo je sprejel le, ko ga je poklical Bog.

Skratka, veliki duhovnik je bil solidaren s svojim ljudstvom, obvladoval je svoja čustva, se zavedal svoje šibkosti in je to službo sprejel le, ko ga je poklical Bog.

Za razmišljanje

Zakaj je pomembno, da smo solidarni, da se čustveno obvladujemo in da se zavedamo lastne šibkosti, kadar cerkev uporabi korektivno disciplino za osebo, ki je grešila?

Kristusove kvalifikacije

V Heb 5,5-6 Pavel razpravo preusmeri na Jezusa. Pavel obravnava Jezusa v kontekstu dveh kvalifikacij za velikega duhovnika, ki sta bili opredeljeni v prejšnjem razdelku, in sicer njegovega božanskega imenovanja in njegove solidarnosti z ljudmi.

1. Kristus si kot Veliki duhovnik te časti ni vzel nase, ampak ga je za to določil Bog. Kako to pove Pavel? Z združitvijo dveh psalmov. Oba je že uporabil in sicer v Heb 1,5 in Heb 1,14, na začetku in koncu niza citatov v Heb 1,5-14. Prvi citat je iz Ps 2,7. Psalm 2 je mesijanski

psalm, ki govori o imenovanju Kristusa kot prerokovanega Davidovega Sina. Drugi citat izhaja iz Ps 110,4 in kaže, da je Kristus od Boga poklican za duhovnika. Na njegove duhovniške dosežke namiguje že Heb 1,3: "[K]o je po sebi izvršil očiščenje grehov naših, sedel na desnico veličastva v višavah". Tu Pavel združi motiv sinovstva z motivom Kristusovega velikega duhovništva. Kristus je imenovan Božji Sin in popoln veliki duhovnik za ljudi "po redu Melkizedekovem" (Heb 5,6) ali, kot pravi Heb 7,15, "po podobi Melkizedekovi". Kakor Melkizedek je Kristus kralj in duhovnik. V primerjavi s človeškimi levitskimi velikimi duhovniki je Kristus boljši od njih, saj je sposoben nežno ravnati z nevednimi in prestopniki. Prav tako je zmožen "z nami čutiti naše slabosti" (Heb 4,15) in "pomagati izkušanim" (Heb 2,18). On "zmore popolnoma rešiti" (Heb 7,25) in lahko izpopolni tiste, ki se posvečujejo" (Heb 10,14).

Druga Kristusova lastnost, namreč solidarnost z ljudmi, je razvidna iz njegovega trpljenja, učne poslušnosti in popolnosti (Heb 5,7-10).

Za razmišljanje

Preberite Heb 7,23-25. Zakaj je potrebno imeti boljšega velikega duhovnika kakor je bil ta iz Levijevega rodu?

Uporaba

Pavel doslej opisuje Jezusa kot višjega od angelov, ki je ustoličen Božji Sin (Heb 1). Vendar je Jezus za nekaj časa postal nižji od angelov in je s svojo smrtjo uničil Satanovo moč smrti (Heb 2). Jezus je opisan tudi kot tisti, ki zaradi nevere ljudstva ni mogel zagotoviti počitka rodu, ki je izšel iz Egipta (Heb 3), lahko pa ponudi počitek postmesijanskemu Božjemu ljudstvu (Heb 4). Jezus je duhovnik, ki je podoben duhovnikom levitskega duhovništva, vendar se od njih zelo razlikuje (Heb 5). Kaj bo naslednji Pavlov korak za njegovo občinstvo v luči teh informacij?

Pavel želi, da bi njegovi bralci napredovali v razumevanju Kristusove velikoduhovniške službe in bi videli njegovo podobnost z Melkizedekom kot njihovim velikim duhovnikom. Je pa nekaj ovir. Te so, da so bralci leni pri poslušanju Besede; da kot nezreli kristjani potrebujejo mleko namesto trdne hrane in da niso večji besede pravičnosti (Heb 5,11-14). Čeprav Pavel govori zelo odločno, svoj opozorilni očitek uravnoteži s pozitivno izjavo o njihovem duhovnem stanju, ko pravi: "Prepričani pa smo o vas, ljubljene, da ste v boljšem stanju, ki pospešuje vaše zveličanje, čeprav tako govorimo." (Heb 6,9 CHR)

Vprašanja za pogovor in razmislek

1. Ali kdaj na naši osebni duhovni poti nastopi trenutek, ko moramo za svoj napredek ali nazadovanje odgovarjati nekomu tretjemu poleg Boga? Pogovorite se o tem.
2. Ali obstaja prostor za duhovno avtoriteto, ki bi nas imela za odgovorne kot celoto, tako kot je Pavel imel za odgovorne svoje poslušalce? Zakaj da ali zakaj ne?
3. Ali obstaja statični kristjan ali pa je ta status protisloven? Pojasnite.

7. JEZUS, SIDRO NAŠE DUŠE

Ključna besedila: Heb 6,4-6, Mt 16,24; Rim 6,6; Heb 10,26-29; Heb 6,9-13, Heb 6,17-20

Splošni pregled

Pismo Hebrejcem se konča nekoliko mračno, saj Pavel pokara svoje poslušalce, ker ne napredujejo na svoji duhovni poti. Vendar pa namerava Pavel v svoji pridigi napredovati do globljih teoloških spoznanj kljub poslušalcem, ki so "počasni postali na sluhu" (glej Heb 5,11). Le če mu bo čas dopuščal, bo ponovno omenil osnovne nauke, kot so "spokorjenje od mrtvih del", "vera v Boga", "navodila za krst", "polaganje rok", "vstajenje mrtvih" ter "večna sodba" (Heb 6,1-2).

Poslušalci so že v preteklosti doživeli vrsto Božjih blagoslovov. Ti blagoslovi so naštetih v Heb 6,4-5. Poslušalci so bili "razsvetljeni", "okusili nebeški dar", bili "deležni Svetega Duha" ter "okusili dobro besedo Božjo in prihodnjega sveta moči". Ti izrazi so sinonimi za izkušnjo spreobrnjenja, Božje milosti, Svetega Duha v znamenjih in čudežih, resnico evangelija in zveličanja.

Ob vsem tem se zdi, da so nekateri izmed poslušalcev odpadli od vere. Pavel jim govori: "Kajti nemogoče je take, ki so bili enkrat razsvetljeni [...] tako prenoviti, da bi se spreobrnil." (Heb 6,4-6) Podobno uničujoča sodba je izrečena v Heb 10,26-29 proti tistim, ki zavestno vztrajajo v grehu, potem ko so prejeli spoznanje resnice. Za vedenje odpadnika so značilne prispodobe, ki pomenijo zavračanje Kristusa, njegove žrtve in Svetega Duha.

Razlaga

Nezmožnost kesanja

Ali Heb 6,4-6 in Heb 10,26-29 govori o nezmožnosti pokore? Ali to pomeni, da se kristjan ne more pokesati, če greši? Ali ni druge možnosti za spokorjenje? Misel, da kesanja ni mogoče obnoviti, je prevladujoče razumevanje Heb 6,4-6, ki so se ga kristjani držali vso zgodovino cerkve, zaradi česar so nekateri odlagali krst vse do svoje smrtne postelje. Kako se takšna močna opozorila obnesejo, če pogledamo Petrovo izkušnjo po Getsemaniju (Mt 26,69-75)? V nadaljevanju želimo razumeti Heb 6,4-6 in ga uskladiti s Petrovo izkušnjo ter celotnim Svetim pismom.

Najprej želimo razumeti, kaj so doživljali poslušalci Pisma Hebrejcem. Nekateri med njimi so bili razsvetljeni, okusili so nebeški dar, bili so deležni Svetega Duha, okusili so dobro Božjo besedo, nato pa odpadli. Prva prispodoba, ki je uporabljena za opis krščanske skupnosti, je "razsvetljeni", izraz, ki se pojavi v Heb 10,32, kjer piše: "Spomnite se prejšnjih dni. Potem ko ste bili razsvetljeni, že ste v trpljenju prestali velik boj." Zdi se, da ta prispodoba opisuje začetno krščansko izkušnjo, ki so jo imeli poslušalci. Po Božjem Duhu je občinstvo prešlo od "mrtvih del" do "vere v Boga" (Heb 6,1) in "spoznanje resnice" (Heb 10,26).

Druga prispodoba, "okusili nebeški dar" (Heb 6,4), kaže, da so imeli poslušalci duhovno izkušnjo v milostnem Božjem daru zveličanja. Glagol "okusiti" se pojavi v Heb 2,9, kjer je beseda o Kristusu, ki je "okusil smrt za vsakogar". Ko je Kristus kot človek okusil smrt, je doživel nekaj, kar mu je bilo doslej neznano. Poslušalci Pisma Hebrejcem so okusili nebeški dar, nekaj, kar jim je bilo doslej neznano, namreč "tako veliko odrešenje" (Heb 2,3).

Z okušanjem nebeškega daru je tesno povezana tretja prispodoba. Kristjani "so deležni Svetega Duha" (Heb 6,4), kar priključuje jezik udeležbe, ki spominja na besedilo iz Heb 3,1 in Heb

3,14, kjer je občinstvo opisano kot "sveti bratje, deležni nebeškega poklica" in "deležni Kristusa". Podelitev Svetega Duha je nekaj, kar je to poslušalstvo živo doživelo v svoji zgodnji fazi evangelizacije (Heb 2,4).

Niz prispodob se nadaljuje s ponavljanjem podob o okušanju. Okusiti "dobroto Božje besede" (Heb 6,5) se nanaša na poslušanje evangelija, ki so ga poslušalci prejeli, ko so sprejeli veselo novico o zveličanju (Heb 2,3). V hebrejskem Svetem pismu je Božja beseda včasih primerjana s hrano (Glej 5 Mz 8,3). Poslušalci niso zgolj prejemniki dobrot Božje besede, temveč doživljajo tudi "moči prihodnjega sveta" (Heb 6,5), ki vključujejo "znamenja, čudeže in raznovrstne moči" (Heb 2,4).

Po štirih dolgih pozitivnih prispodobah pride do nenadnega dramatičnega preobrata. Zadnja prispodoba vsebuje pojav odpadništva: "pa so padli" (Heb 6,6). Glagol "odpasti" ali "zagrešiti odpad" lahko pomeni "grešiti" v splošnem pomenu. Toda zaradi besedne zveze, ki sledi, "znova križajo in sramotijo Božjega Sina" (Heb 6,6), je treba greh razumeti v radikalnejšem pomenu odtrganja od vsake odrešenjske izkušnje, opisane doslej v 4. in 5. vrstici. Preprosto povedano, poslušalci so doživeli spreobrnjenje, zveličanje, Svetega Duha po znamenjih in čudežih ter dobroto Božje besede, nato pa so odpadli.

Zdaj, ko razumemo, kaj so doživljali poslušalci Pisma Hebrejcem, se posvetimo proučevanju pojma neizvedljivosti kesanja v Heb 6,4-6. Pri tem moramo biti nekoliko tehnični. Vseh pet zgoraj omenjenih prispodob je v grščini glagolski pridevnik. Vse so v preteklem času (aorist), ki opisuje dejanje v preteklosti. Dejanja so po svoji naravi končna. Veriga deležnikov opisuje eno in isto skupino ljudi. Tako je ta del poslušalcev prešel od "razsvetljenosti" k "odpadništvu", s čimer se je pred časom srečal s celo paleto verskih izkušenj.

V zadnjem delu Heb 6,6 je uporabljena druga skupina deležnikov ("znova križajo" in "sramotijo" v Heb 6,6). Tokrat Pavel uporabi deležnike v sedanjem času. Nenadoma preide iz preteklega časa (aorista) v sedanji čas, ki izraža dejanje kot potekajoče. Kaj to pomeni? Sedanji čas izraža dejanje, ki se razvija, kar se dogaja v času govorjenja. Oba deležnika opisujeta odpadništvo v sedanjem času. Tako je dejanje obravnavano kot zločin, ki preprečuje ponovno kesanje, saj odpadnika naredi za Kristusovega sovražnika. On ali ona ponovno križa Božjega Sina in ga odkrito sramoti. Kaj to nakazuje? Sramotiti Kristusa pomeni ponovno uprizoriti križanje. Ta uprizoritev prikazuje uničujoč in trajen vpliv odpadništva na ljudi, ki so bili nekoč razsvetljeni. Zaradi sedanjega, trajajočega odnosa, ki ga imajo do Kristusa, se ne morejo spokoriti. Njihova dejanja opisujejo tako vzrok odpadništva kot trajajočo držo odpadnika. Z zavračanjem Kristusa odpadnik sprejme nezmožnost kesanja.

Kaj pa tisti, ki nima takšnega odnosa? Ali ima takšna oseba možnost? Vsekakor! Tu nam je v pomoč Petrov zgled. Medtem ko je trikrat zanikal Kristusa, se je Peter nenadoma spomnil, kaj je Kristus napovedal o njem, "in šel je ven in se bridko zjokal" (Mt 26,75). Ta žalost je povsem drugačna drža kot pri odpadnikih iz Heb 6, ki križajo Božjega Sina in ga odkrito sramotijo. Poleg tega 1 Jn 2,1 pravi: "Otroci moji, to vam pišem zato, da ne bi grešili! Če pa že kdo stori greh, imamo pri Očetu zagovornika, Jezusa Kristusa, pravičnega." Zagovornik je lahko koristen le, če je sprejet, ne pa osramočen ali križan.

Če povzamemo, je iz Heb 6,4-6 jasno razvidno, da so se poslušalci srečali s celotnim spektrom verskih izkušenj – od spreobrnjenja do odpada. Nekaterim med njimi je njihova drža, s katero so sramotili Kristusa in tako ponovno uprizorili proces križanja, onemogočila, da bi se pokesali. V bistvu je ta drža pomenila, da so Kristusa razglasili za svojega sovražnika. S ponižnim kesanjem, kakor je bilo Petrovo, pa je odpuščanje vedno mogoče. Zagovornik Jezus Kristus nas je pripraviljen obnoviti k spreobrnjenju.

Isto velja za odlomek iz Heb 10,26-29. To besedilo se začne z namernim, zavestnim in načrtnim grehom. "Če namreč prostovoljno grešimo, potem ko smo dobili spoznanje resnice, ne ostane za grehe nobena žrtev več." (Heb 10,26) Tu je ponovno opisano sedanje, trajajoče, namerno vztrajanje v grehu, ki vsakogar prikrajša za odpuščanje. Nekateri so "poteptali Božjega Sina, tisti, ki ima za navadno tisto kri zaveze, s katero je bil posvečen, tisti, ki zasramuje Duha milosti" (Heb 10,29). S svojimi dejanji Jezusa prikazujejo kot nasprotnika, njegova kri pa je oropana zveličavne moči. Ti posamezniki arogantno žalijo in zavračajo Božjo ponudbo milosti. Takšni se niti nočejo spokoriti. Odkrito kljubujejo Kristusu in njegovemu delu. Zato je kesanje nemogoče.

Glede vas pa smo prepričani, da so stvari boljše

Po strogem opozorilu se Pavel od Hebrejcev vrne k svojim poslušalcem s spremenjenim tonom in spodbudnimi besedami. "Glede vas, ljubi, pa smo prepričani, da so stvari boljše, takšne, ki so povezane z odrešenjem, čeprav tako govorimo." (Heb 6,9) To občinstvo je kot dobra zemlja iz vr. 7, ki obrodi rodovitni pridelek. Ti ljudje imajo izkušnje s krščanskim služenjem. Bog je pravičen, ker tega ne spregleda (Heb 6,10). Ko Pavel svoje poslušalce nagovori kot "ljubljeni", jasno pove, da v njih vidi pristno upanje.

Uporaba

V adventistični cerkvi se pogosto krstijo najstniki. Naj bo njihova izkušnja s Kristusom še tako pristna in iskrena, ko postanejo starejši in začnejo obiskovati fakulteto, lahko njihova vera zbledi in usahne. Nekateri zapustijo cerkev pri devetnajstih letih in se sprehajajo skozi življenje, dokler nekje pri tridesetih letih po več življenjskih krizah ne najdejo poti nazaj v cerkev. Kako najbolje ravnati s takšnim nekdanjim vernikom, ki se je vrnil v cerkev?

1. Kaj bi rekel takšnemu, če bi ti prebral Heb 6,4-6 z mislijo, da spokorjenje ni možno?
2. Kaj lahko naredimo kot posamezniki pa tudi kot cerkev, da preprečimo odpad znotraj naših družin in tudi v cerkvi?

8. JEZUS, POSREDNIK NOVE ZAVEZE

Ključna besedila: Heb 7,11-19; Heb 8,10-12; Jer 31,31-34; Heb 8,1-6; 2 Mz 24,1-8; Ezk 36,26-27

Splošni pregled

Stara zaveza je bila sklenjena na podlagi levitskega duhovništva. V okviru te pogodbe so samo leviti delovali kot posredniki med Bogom in Izraelci. Pismo Hebrejcem pa govori o tem, da je bil Jezus imenovan za velikega duhovnika po Melkizedekovem redu. Poleg tega Pavel opozarja na dejstvo, da Jezus ni bil iz Levijevega rodu (Heb 7,14), pač pa je bil iz Judovega rodu. Zato po zakonih levitskega duhovništva ni bil upravičen služiti kot duhovnik. Kljub temu ga je Bog sam imenoval za velikega duhovnika: "Ti si duhovnik na veke" (Heb 7,21).

Upravičeno se lahko vprašamo, kako je lahko nekdo iz Judovega plemena postal duhovnik glede na levitske omejitve. V templju so lahko služili le leviti. Logično je, da bi se moralo najprej nekaj spremeniti. Pavel poudari, da bi takšna sprememba v duhovništvu zahtevala ustrezno spremembo zakonov o duhovništvu (Heb 7,12). Sprememba zakonov o duhovništvu pa bi povzročila spremembo zaveze. Prva zaveza je bila sklenjena z leviti, druga pa s Kristusom. Čemu popolna sprememba? Iz lekcije izvemo, da stara zaveza ni mogla očistiti vesti grehov (Heb 10,4; Heb 9,14), to očiščenje pa je Kristusova pravičnost, ki nam je dana. Živalske žrtve so kazale na Kristusa, pravo "Božje Jagnje, ki odvzema greh sveta" (Jn 1,29). S to novo zavezo ne pride samo razsodnik, pogajalec ali priča, ampak tudi porok, ki zagotavlja, da bodo obljube zaveze izpolnjene. Poleg tega bodo v tej novi zavezi zakoni ponotranjeni v ljudeh tako, da jim jih bo Bog zapisal "v njihova srca" (Heb 8,10).

Razlaga

Melkizedekova nadrejenost

V Pismu Hebrejcem (Heb 5,6.10; Heb 6,20) je Kristus večkrat predstavljen kot duhovnik po Melkizedekovem redu. V Heb 7 Pavel nekaj časa nameni temu duhovniškemu Melkizedeku, da bi sledil naravi Kristusovega duhovništva. Hkrati ugotovi, da je Kristusovo duhovništvo nad levitskim duhovništvom.

V Stari zavezi je Melkizedek omenjen samo dvakrat: 1 Mz 14,18 in Psalm 110,4. Pismo Hebrejcem povzema zapis iz 1. Mojzesove knjige in ugotovi, da je Melkizedek duhovnik (Heb 7,1), da je podoben Kristusu (Heb 7,3) in da je nadrejen Abrahamu (Heb 7,4). Pripoved iz 1 Mz opisuje prvo vojno, zapisano v Svetem pismu, in prikazuje Abrahamu, ki preganja štiri zavojevalske kralje, ki so odpeljali v ujetništvo njegovega nečaka Lota. Ko Abraham osvobodi ujetnike, se vrne domov. Na poti se Melkizedek, kralj in duhovnik Salema (Jeruzalema), sreča z Abrahamom, s kruhom in vinom, kar je podrobnost, ki v Pismu Hebrejcem manjka. Prvi blagoslovi drugega, drugi pa prvemu vrne desetino (Heb 7,1-2). V čem je torej Melkizedek boljši od levitskega duhovništva? Videli bomo, da v trojem.

Prvič, Melkizedek je "brez očeta [...], brez matere, brez rodovnika, brez začetka dni in brez konca življenja" (Heb 7,3). V grško-rimskem svetu je biti brez očeta pomenilo biti nezakonski otrok. Biti brez matere je pomenilo, da je otrok potomec ženske z nizkim družbenim statusom. V judovskem svetu pa je brez rodu pomenilo, da oseba ne more postati levitski duhovnik. Ali je bil Melkizedek božanski lik, kot menijo nekateri? Ne; nenadoma se pojavi na

prizorišču v 1 Mz 14 in prav tako hitro spet izgine, vendar brez kakršne koli omembe njegove družine. Ker zapis iz Geneze ne govori o njegovem očetu, materi ali rodovniku, Pavel Melhizedeka uporabi kot popoln zgled za Kristusovo večno naravo. To potrjuje izjava "brez začetka dni in brez konca življenja; podoben pa je Božjemu Sinu in ostane duhovnik za vselej" (Heb 7,3).

Poleg tega so leviti v Heb 7,8 ponovno primerjani z Melkizedekom. "V enem primeru" umrljivi leviti jemljejo desetino od svojih izraelskih sodržavljanov, "v drugem", torej v primeru Melkizedeka, pa desetino prejema "tisti, o katerem je izpričano, da živi" (Heb 7,8). Tu je umrljivost levitov primerjana z odsotnostjo zabeležene Melhizedekove smrti v 1 Mz 14.

Ali Melkizedek ni nikoli umrl? Ne, a ker njegova smrt ni zapisana v Svetem pismu, Pavel v njem vidi popoln zgled za Kristusovo večnost. Takšna odsotnost je bilo načelo, ki so ga uporabljali starodavni pisci. Molk Svetega pisma o neki zadevi se jemlje kot dokaz, da nekaj ni obstajalo. Melkizedek se pojavi v poročilu brez prednikov in izgine brez poročila o svoji smrti, kar simbolično kaže Nanj, ki je večni. Ker Melkizedek kaže na večnost, leviti pa so bili umrljivi, je Melkizedek nad njimi.

Drugič, Melkizedek je boljši od levitov, ker je blagoslovil očaka Abrahama, ki je opisan kot tisti, ki je prejel obljubo (Heb 6,13; Heb 7,6). "Nesporno pa je, da to, kar je višje (Abraham), blagoslavlja to, kar je nižje (Melkizedek)." (Heb 7,7) Melkizedek ni le nadrejen levitom zaradi svojega neprekinjenega duhovništva, nadrejen je tudi zato, ker je blagoslovil Abrahama.

Tretjič, Melkizedek je nad leviti, ker mu je "celo oče Abraham [dal] desetino od plena" (Heb 7,4). Levijev prapravnuk in njegovi potomci so v bistvu vrnili desetino prek Abrahama temu Božjemu duhovniku Melkizedeku, ki ni bil iz Levijevega rodu (Heb 7,9.10). To, da ni bil levitskega rodu, Melhizedeku ne preprečuje, da bi od Abrahama prejel desetino. Prav tako to, da Jezus ni bil levitskega rodu, ne more preprečiti, da bi služil kot duhovnik. Zakon je levitom zapovedoval, naj od svojih izraelskih sodržavljanov prejemajo desetine, v zameno pa naj od prejetih desetih tudi vračajo (4 Mz 18,21-26). O tej tradiciji pripoveduje tudi Pavel (Heb 7,5). Logika njegovega argumenta je očitna. Melkizedek je večji od Abrahama, zato mora biti tudi večji od Levija. S tem je Melkizedekovo duhovništvo višje od levitskega duhovništva. Če to drži, je Kristusovo duhovništvo višje od duhovništva vseh človeških duhovnikov v zemeljskem shodnem šotoru ali templju. Zato se imenuje "duhovnik na veke po Melkizedekovem redu" (Heb 7,17).

Če povzamemo, je Melkizedek zaradi svojega neprekinjenega duhovništva višji od levitov. Blagoslovil je Abrahama, prednika levitov, in leviti so prek Abrahama Melkizedeku vračali desetine.

Nadrejenost Kristusovega duhovništva

Glede na pravkar povedano je Kristusovo duhovništvo boljše od levitskega iz več razlogov.

Prvič, Kristus je postal duhovnik po "moči neuničljivega življenja" in po Božjem imenovanju, o čemer priča Ps 110,4; ne po telesnem poreklu, ki bi temeljilo na aronskih pravnih zahtevah (Heb 7,16-17; glej 2 Mz 29). Kristusovo duhovništvo je tesno povezano s tem, kdo je. Da, Kristus je umrl, vendar je tudi vstal (Heb 13,20). Je "postal višji od nebes" (Heb 7,26) in zdaj "je sédel na desno prestola veličastja v nebesih" (Heb 8,1), kjer "lahko odreši tiste, ki po njem prihajajo k Bogu" (Heb 7,25).

Poleg tega so bili levitski duhovniki imenovani na dedni osnovi. Nihče ni užival duhovništva za nedoločen čas, "ker jim je smrt preprečila, da bi nadaljevali svojo službo" (Heb

7,23). Nasprotno pa Kristus "ima svoje duhovništvo trajno, ker traja večno" (Heb 7,24) in "vedno živi, da posreduje zanje" (Heb 7,25). V Hebrejcem je Kristus opisan kot nekdo, ki "traja večno", "je vselej zmožen odrešiti" in "vedno živi" (Heb 7,24-25). Preprosto povedano, Kristus je boljši od levitskega duhovništva, saj je v primerjavi z njihovim minljivim duhovništvom nesmrten.

Drugič, Bog je s prisego potrdil Kristusa za duhovnika: "Gospod je prisegel in se ne bo kesal: 'Ti si duhovnik na veke.'" (Heb 7,21) Prisega so slovesne obljube, ki pogosto priključijo božansko pričo. Ker Bog ni mogel priseči z večjo božansko močjo, ko je Abrahamu obljubil potomce, "je prisegel sam pri sebi, in ker ni mogel priseči pri večjem, je rekel: Resnično, obilno te bom blagoslovil in te silno namnožil" (Heb 6,13-14). Bog je rodu, ki je izšel iz Egipta, prisegel: "Ne bodo stopili v moj počitek." (Heb 3,11) Ko Bog priseže, bo to zvesto izpolnil. Zato je Jezus "postal porok boljše zaveze" (Heb 7,22). Po drugi strani pa so bili leviti v duhovništvo uvedeni z Božjim ukazom (2 Mz 28,1) in ne s prisego. Zato je Kristus nad njimi.

Nazadnje je Kristus boljši od levitskega duhovništva, ker je moralno popoln. Duhovniki iz Aronovega rodu so vsak dan žrtvovali, čeprav skrajno neučinkovito (Heb 10,1-4). Najprej so žrtvovali za svoje grehe, šele nato so žrtvovali za druge. Nasprotno pa je Kristus ponudil samega sebe kot brezgrešno žrtev enkrat za vselej (Heb 7,27). Takšen duhovnik je primeren za nas, saj je "svet, nedolžen, brez zla; tak, ki je ločen od grešnikov in je postal višji od nebes" (Heb 7,26). Čeprav sta ta izraza praktično sinonima, imata kljub temu različne odtenke. Kristus je bil moralno ločen, nedolžen in neomadeževan z grehom. Zaradi takšnih lastnosti je Kristus nadrejen Aronovi liniji duhovnikov (glej Apd 2,27; Heb 4,15).

Skratka, Kristus je boljši od levitov, ker je nesmrten, potrjen z božansko prisego in moralno popoln.

Uporaba

Pomislite, kako je Kristus v Heb 7 primerjan z Melkizedekom. Melkizedek je hkrati kralj Salema in duhovnik Najvišjega Boga (Heb 7,1).

1. Zakaj menite, da je Melkizedek prikazan kot tisti, ki ima dvojno vlogo? Primerjajte njegovo dvojno vlogo s Kristusovo, ki je, prvič, duhovnik po Melkizedekovem redu, drugič pa pripadnik Judovega kraljevega plemena.

2. S čim je prvenstveno povezan Judov rod (glej 1 Mz 49,10)? Kako Kristus izpolnjuje obe vlogi?

3. Kako bi gledali na greh, ko bi vas vsakokratni prestopki stal jagnje ali bika, odvisno od vašega družbenega položaja (morda kolo ali avto v današnjem svetu)?

9. JEZUS, POPOLNA ŽRTEV

Ključna besedila: Heb 9,15; 1 Mz 15,6-21; Jer 34,8-22; Ef 3,14-19; Heb 7,27; Heb 10,10; Heb 9,22-28

Splošni pregled

Pismo Hebrejcem jasno pove, da je Jezusova nadomestna smrt potrebna za naše odrešenje, saj "brez krvi ni odpuščanja" (Heb 9,22). Kri predstavlja življenje nadomestka. Zahtevo, da mora prestopnik umreti, je izpolnil Jezus, ki je umrl enkrat za vselej kot neskončna žrtev za vse človeštvo.

Stara zaveza opredeljuje več kot eno vrsto daritve. V 3. Mojzesovi knjigi so našete žgalne daritve za spravo, žitne daritve v zahvalo za Božjo oskrbo, daritve kot skupni obroki z družino in prijatelji, daritve za odrešenje od greha v primerih naključnih grehov in odškodninske daritve za primere povrnitve škode (glej 3 Mz 1–6). Toda, kot poudarja Pavel, so bile te žrtve, vključno s tistimi, ki so bile darovane na dan sprave, na koncu neučinkovite, saj nikoli niso mogle odvzeti grehov (Heb 10,1-4). To lahko doseže zgolj "dragocena Kristusova kri", na katero so kazale vse te žrtve (Heb 9,14; 1 Pt 1,19).

Razlaga

Kakor smo videli prejšnji teden, Heb 7 govori o Melkizedeku, ki je bil nadrejen Aronovemu rodu duhovnikov. Posledično je Kristus nadrejen levitskemu duhovništvu, ker je duhovnik po Melkizedekovem redu. Hebrejcem 8 govori o nadrejenosti druge zaveze, katere učinkovitost je podrobneje obravnavana v Heb 9,15. Prva zaveza, sklenjena z leviti, je bila pomanjkljiva in ni mogla odpraviti grehov (Heb 7,11; Heb 9,9).

V Hebrejcem 9 Pavel govori tudi o Kristusovi boljši daritvi. Zakaj je boljša? Prvič, njegova daritev ni darovana v zemeljskem svetišču, temveč v nebeškem (Heb 9,23-24). Drugič, kri, ki jo daruje, ni živalska, marveč njegova lastna (Heb 9,25-26). Kristusova žrtev je v nasprotju z živalskimi žrtvami edinstveno enkratna (Heb 9,12.28, "enkrat za vselej") in učinkovita (Heb 9,14, "očisti našo vest"; Heb 10,14, "dovršena za vse čase") v primerjavi z živalskimi daritvami (Heb 10,1.4).

Dilema kadilnega oltarja v Najsvetejšem

Heb 9 predstavlja nekaj, kar se zdi kot neskladje. V 3. in 4. vrstici piše: "Za drugim zagrinjalom pa je bil šotor, ki mu pravimo presveto. V njem je bil zlat kadilni oltar in skrinja zaveze. Ta je bila z vseh strani obložena z zlatom." Zdi se, da je to besedilo v nasprotju z 2 Mz 30,6: "Postavi oltar pred zagrinjalo", kar kaže, da kadilni oltar ni bil v najsvetejšem, ampak v svetem skupaj s svečnikom in mizo s posvečenim kruhom. Na tem kadilnem oltarju naj bi Aron žgal kadilo "vsako jutro" (2 Mz 30,7). Podobno tudi druga besedila v peteroknjižju postavljajo kadilni oltar v sveto in ne v najsvetejše (2 Mz 40,5.26). Zakaj je torej Pavel zlati kadilni oltar postavil v najsvetejše?

Kako razložiti to navidezno odstopanje?

Pavel je morda razmišljal v tej smeri: "Čeprav stoji v glavni dvorani (tj. v svetem), je kadilni oltar (primerjaj 2 Mz 30,1-10; 1 Kr 28,18) 'pripadal debirju' (najsvetejšemu). Zdi se, da je obredno žganje kadila na tem oltarju neposredno vplivalo na najsvetejše, kjer se je Bog

razodeval med kerubi. Navsezadnje je dim kadila najverjetneje preplaval notranjo sobo. To lahko pojasni, zakaj je v Hebrejcem kadilni oltar postavljen v najsvetejše (Heb 9,4)." (The Seventh-day Adventist International Bible Commentary, zapis o Heb 9,4).

Prav tako je pomembno opozoriti, da avtor Pisma Hebrejcem v grščini dejansko ne navaja, da je kadilski oltar stal v drugem predelu; le da je Najsvetejše "imelo" oltar. Besedo, prevedeno "imel", lahko prevedemo kot "vseboval", vendar to ni njen edini ali nujni pomen.

"Tu nakazana povezava med oltarjem in najsvetejšim je morda ta, da je bila njegova funkcija tesno povezana z najsvetejšim. Kadilo, ki so ga vsak dan darovali na tem oltarju, je bilo usmerjeno k prestolu milosti v najsvetejšem. Tam je Bog med kerubi razodeval svojo navzočnost, in ko se je kadilo z molitvami častilcev dvigalo navzgor, je napolnilo tako najsvetejše kot sveto. Zavesa, ki je ločevala oba prostora, ni segala do stropa, ampak samo do polovice. Tako je bilo mogoče kadilo darovati v svetem – edinem prostoru, kamor so lahko vstopili navadni duhovniki – in je kljub temu doseglo drugi del, kamor je bilo namenjeno." (The SDA Bible Commentary, vol. 7, str. 449.)

Drugič, beseda, ki jo je Pavel uporabil za "oltar" (thymiatērion), se je v grškem prevodu Stare zaveze, v Septuaginti, uporabljala za kadilnico (2 Kr 26,19; Ezk 8,11). To kadilnico je veliki duhovnik nosil s seboj v najsvetejše na dan sprave (3 Mz 16,12).

Vsekakor se Pavel ne osredotoča toliko na prostore in pohištvo, saj v 5. vrsti pravi: "Toda o tem zdaj ne bomo podrobno govorili." Ta vrsta pomeni, da je od pohištva in njegove postavitve pomembnejše to, kar Pavel z omembo le-tega izraža, namreč superiornost Kristusove daritve.

"Kadilo, ki se je dvigalo z Izraelovimi molitvami, predstavlja Kristusove zasluge in posredovanje, njegovo popolno pravičnost, ki je po veri vračunana njegovemu ljudstvu in po kateri postane čaščenje grešnih bitih Bogu sprejemljivo. Pred zagrinjalom najsvetejšega je bil oltar neprestanega posredovanja, pred svetim pa oltar neprestane sprave. S krvjo in kadilom so se lahko približali Bogu – to pa sta simbola, ki kažeta na Velikega posrednika, po katerem lahko grešniki pristopijo k Jahveju in po katerem sta spokorjenemu verujočemu človeku zagotovljena milost in zveličanje." /Očaki in preroki, str. 263/

Kristusova nadomestna smrt

Zamenjava in zadoščenje sta izraza, ki sta vzbudila veliko kritik. Zakaj bi Bog potreboval nekakšno nadomestilo za kazen za človeške grehe? Kaj pomeni nadomestilo? Nadomestilo v tem kontekstu pomeni, da se nekdo postavi na mesto nekoga drugega, da bi prestal kazen za grehe te osebe z namenom, da bi jo rešil.

V zvezi z drugim izrazom, z izrazom zadoščenje, se moramo vprašati: Kaj je bilo treba zadostiti? Ali Sveto pismo podpira koncept nadomestne smrti? Nadomestna smrt se pojavi v Abrahamovem primeru. Ko je bil na gori Morija, da bi žrtvoval svojega sina Izaka, je "šel in vzal ovna in ga daroval v žgalno daritev namesto svojega sina." (1 Mz 22,13) V poročilu o pashi je zamenjava rešila življenja. Živi so ostali samo prvorojenci, katerih družine so žrtvovale jagnje in z njegovo krvjo namazale vratne podboje (2 Mz 12,7.13). *Celotni žrtveni sistem je temeljil na zamenjavi*. Ker je kazen za greh smrt, je bila ubita nadomestna žival, s čimer je bilo grešniku ohranjeno življenje (3 Mz 17,11).

V Novi zavezi vidimo, da Janez Krstnik prepozna Jezusa kot "Božje Jagnje, ki odvzema greh sveta". (Jn 1,29) Pavel je izjavil: "Kristus, naše pashalno jagnje, je bil namreč žrtvovan." (1 Ko 5,7). V Pismu Efežanom je isti Pavel nedvoumen: "[K]akor je tudi Kristus vzljubil nas in je **daroval sam sebe za nas** kot blago dišečo daritev in žrtev Bogu." (Ef 5,2) V Rimljanom

Pavel pravi: "V tem primeru smo se odločili, da se bomo za nas odločili, da nam bomo dali svojo ljubezen: **je Kristus umrl za nas**, ko smo bili še grešniki." (Rim 5,8) Sveto pismo je polno besedil o zameni in prenašanju grehov. (Za več primerov glej Iz 53,12, Mr 10,45, 2 Kor 5,14, 1 Tim 2,6, Heb 9,28, 1 Pt 2,24.) Pismo Hebrejcem to temo krona z nesporno, čeprav pogosto prezrto izjavo, da "brez krvi ni odpuščanja" (Heb 9,22). Katere krvi? Nemogoče je namreč, da bi grehe odvezemala kri volov in kozlov. To ne more biti živalska kri, "nemogoče je namreč, da bi grehe odvezemala kri volov in kozlov" (Heb 10,4). Zato mora biti kri, ki se omenja, Kristusova kri, njegovo življenje.

Jezus je nosil naše grehe in umrl za nas. Na Kristusa torej ne smemo gledati kot na nekoga tujega, posameznika, ki je ločen od Boga in človeštva. Takšen pogled bi brutalno izkrivil razumevanje sprave. Kristus bi bil prikazan kot nekdo, ki zgolj pomirja Očeta. Bog pa bi bil prikazan kot tisti, ki kaznuje nedolžnega Jezusa samo zato, da bi mi, krivci, lahko preživeli. Razbita enotnost med Očetom in Sinom pride do izraza v Pavlovi veliki spravi izjavi, v kateri Oče ukrepa po Sinu: "vse [novo stvarjenje v Kristusu] je od Boga, ki nas je po Kristusu spravil s seboj, nam pa naložil službo sprave" (2 Kor 5,18).

Naš Namestnik ni bil ne sam Kristus ne sam Bog, marveč Bog v Kristusu, ki je bil tako Bog kakor človek. Bog je v Kristusu za nas nadomestil samega sebe. S tem izginejo ugovori proti nadomestni spravi. Tu ni nič nemoralnega (kršitev zakona), saj je nadomestek za kršitelje zakona Zakonodajalec, ki edini lahko opravi spravo za prestop. Križ ni transakcijska kupčija s hudičem. Kristus nas je kot Bog spravil s seboj, da bi "zadostil zahtevam prekršenega zakona in tako [Kristus] premostil prepada, ki ga je ustvaril greh". /EGW, Selected Messages, I, str. 341/

Uporaba

1. V kontekstu Kristusove zamene razmislite o pripevu hvalnice z naslovom "And Can It Be?" (The SDA Hymnal št. 198): "Neverjetna ljubezen! Kako je mogoče, da si ti, moj Bog, umrl zame?" Kaj vam osebno pomeni ta misel?

2. Zakaj je zamena tako osrednjega pomena v celotnem načrtu zveličanja? Kaj nam pove o tem, kako hud je greh, da se je moral žrtvovati "Bog v Kristusu", da bi rešil problem in nam ponudil upanje na večno življenje?

10. JEZUS JE UTRL POT SKOZI ZAGRINJALO

Ključna besedila: Heb 9,24; 2 Mz 19,3-4; Heb 12,18-21; 3 Mz 16,1-2; Heb 10,19-24; Kol 3,1

Splošni pregled

V Pismu Hebrejcem Kristusov vnebohod označuje začetek njegove vladavine in začetek njegove velikoduhovniške službe v nebesih. Ko se je Kristus povzpел v nebesa, se je v našem imenu prikazal pred Božjim obličjem (Heb 9,24). V starozaveznih časih se je moral vsak moški trikrat na leto prikazati pred Bogom. Romarski prazniki so bili pasha, praznik tednov in praznik šotorov (2 Mz 23,14-17). Namen je bil prikazovanje pred Bogom (Ps 42,2).

Kristus se je v nebesih v našem imenu pojavil pred Bogom. V skladu s starozaveznimi prazniki je Kristus umrl na pasho. Nato se je po vstajenju najprej povzpел k Očetu v času, ko so duhovniki majali z ječmenovim snopom (glej Jn 20,17; Ef 4,8). Po 40 dneh se je Kristus znova zadnjič povzpел, da bi sedel na Božjo desnico. Medtem ko je bil v nebesih Kristus ustoličen kot naš Veliki duhovnik, se je na zemlji na petdesetnico Sveti Duh izlil na Kristusove sledilce.

Ko se je Izraelcem na gori Sinaj prikazal Bog, so se bali Božje navzočnosti. Mojzes je postal njihov posrednik. Ves čas izraelske zgodovine so bili posredniki duhovniki. V vsej Izraelovi zgodovini so bili posredniki duhovniki. Toda tudi oni nismo smeli kadar koli stopiti v najsvetejše v shodnem šotoru. Zavesa so bile meja in hkrati zaščita za duhovnike, ko so služili v svetišču. Pismo Hebrejcem vabi svoje poslušalce in posledično tudi nas, naj se svetišču bližamo skozi zaveso, to je skozi Kristusovo meso (Heb 10,20).

Razlaga

Duhovi pravičnih, ki so dosegli popolnost

V Pismu Hebrejcem 12,22-23 Pavel nagovarja svoje poslušalce s temi besedami: "Vi ste se približali gori Sionu in mestu živega Boga, nebeškemu Jeruzalemu, nepreštevnim angelom, prazničnemu zboru in Cerkvi prvorojencev, ki so zapisani v nebesih, in Bogu, sodniku vseh, in duhovom pravičnih, ki so dosegli popolnost." V zvezi s tem besedilom bomo iskali odgovor na naslednje vprašanje: Kdo so ti "duhovi pravičnih, ki so dosegli popolnost"? Kakšna bitja so to?

Da bi odgovorili na to vprašanje, si oglejmo kontekst Heb 12,22-23, to je Heb 11. V Heb 11 Pavel izreka hvalnice v čast junakom vere, čemur sledi močan poziv na začetku Heb 12, naj usmerimo svoj pogled "v Jezusa, začetnika in dopolnitelja vere. On je zaradi veselja, ki ga je čakalo, pretrpel križ, preziral sramoto in sédel na desnico Božjega prestola" (Heb 12,2). V naslednjem poglavju, torej v Heb 12, je obravnavana Božja disciplina v krščanskem življenju. Dejstvo, da pravični ljudje trpijo, ni znamenje Božjega nezadovoljstva, temveč Božje starševske naklonjenosti. Zato Pavel pravi: "[K]ogar namreč Gospod ljubi, tega vzgaja, in tepe vsakega sina, ki ga sprejema." (Heb 12,6)

Sledi dvojni poziv k miru in svetosti: "Prizadevajte si za mir z vsemi in za posvečenost. Brez nje nihče ne bo videl Gospoda." (Heb 12,14) Da bi podkrepil opozorilo, Pavel omeni Ezava, ki je opisan kot "nemoralna in brezbožna" oseba – pravo nasprotje zgleda vere iz Heb 11 – ki je zamenjal prvorojenske pravice do dediščine za takojšnjo zadovoljitev s hrano (Heb 12,16). Nazadnje primerja rod, ki je izšel iz Egipta, s svojimi poslušalci. Mojzes se je na gori Sinaj soočil s teofanijo. Spomnil se je tega prizora in izjavil: Strah me je in trepetam." (Heb

12,21) Nasprotno pa poslušalci v Pismu Hebrejcem niso prišli pred strašno goro, ampak v Božje nebeško bivališče, "nebeški Jeruzalem" (Heb 12,22). Imajo dostop do "Boga, sodnika vseh", do "zboru prvorojenih, ki so vpisani v nebesa", in do "duhov pravičnih, ki so dosegli popolnost" (Heb 12,23).

Kdo so "duhovi pravičnih, ki so dosegli popolnost"? Večina raziskovalcev Pisma Hebrejcem uporablja judovsko apokaliptično literaturo (npr. Jub 23,30.31; 1 Enoh 22,9; 1 Enoh 102,4; 1 Enoh 103,3.4; 2 Apok. bar. 30,2) za razumevanje besedne zveze "duhovi pravičnih, ki so dosegli popolnost". Na podlagi tega sklepajo, da morajo biti ti duhovi breztelesne duše, ki prebivajo v nebesih. Takšen sklep je treba izpodbijati na podlagi podatkov, predstavljenih v samem Pismu Hebrejcem. V ta namen bomo analizirali samostalnik "duhovi", pridevnik "pravični" in pridevniški glagol (deležnik) "postati popoln".

Samostalnik "duhovi" ali "duh" ima v Pismu Hebrejcem tri različne rabe. Prvič, beseda "duhovi" se uporablja za angele, ki so duhovi, ki služijo (Heb 1,7.14). Drugič, "duh" je Sveti Duh, ki daje darove, govori o novi zavezi in o njej pričuje (Heb 2,4; Heb 3,7; Heb 6,4; Heb 9,8; Heb 10,15). Včasih se zdi, da je Sveti Duh opisan kot "Duh milosti" (Heb 10,29) ali "večni Duh" (Heb 9,14). Tretjič, "duhovi" se nanašajo na človeška bitja, ki so živa in podvržena prodornemu prodiranju žive Božje besede (Heb 4,12). Podobno tudi Pavel, ko govori o Božjem discipliniranju svojih otrok, pravi: "svoje telesne očete smo imeli za vzgojitelje in smo jih spoštovali. Mar se ne bomo veliko bolj pokorili Očetu duhov in bomo živeli?" (Heb 12,9) Tako lahko sklepamo, da "duhovi" v besedni zvezi "duhovi pravičnih, ki dosegli popolnost" (Heb 12,23), niso angeli ali Sveti Duh, marveč človeška bitja, ki so se z vero približala gori Sion, mestu živega Boga, nebeškemu Jeruzalemu (Heb 12,22).

V Pismu Hebrejcem se pridevnik "pravičen" zunaj obravnavanega odlomka pojavi le dvakrat. Prvič je uporabljen v kontekstu zdržljivosti: "Moj pravični bo živel iz vere" (Heb 10,38). Bog se ne veseli ljudi, ki se umaknejo v dvomu ali neveri. Drugič je pridevnik uporabljen v kontekstu Abelove žrtve, ki je bila boljša od Kajnove. Zaradi te boljše žrtve Abel prejme pričevanje, da je "pravičen" (Heb 11,4). Oba primera se nanašata na osebe, ko so bile žive in ne mrtve ali v stanju brez telesa. Zato ti posamezniki niso prikazani kot breztelesne duše. Tako lahko sklepamo, da so "pravični" tisti ljudje, ki živijo po veri in svojo vero izražajo s tem, da se tudi žrtvujejo.

Izraz "izpopolnjen" se v Pismu Hebrejcem pojavi večkrat in je uporabljen na tri načine. Prvič, Kristus je dosegel popolnost s trpljenjem in je postal vir večnega zveličanja (Heb 2,10; Heb 5,9; Heb 7,28). Drugič, zakon ne more doseči popolnosti vesti častilca (Heb 7,19; Heb 9,9; Heb 10,1). Tretjič, človeška bitja so izpopolnjena. V Heb 10,14 Pavel pravi: "Z eno samo daritvijo (ki je Kristus) je torej za vselej naredil popolne tiste, ki so posvečeni." V Heb 12,23 pa so dosegli popolnost "duhovi pravičnih". Tako so cilj izpopolnjevanja Kristus in ljudje, ne pa breztelesna bitja v metafizični sferi.

Nazadnje se zdi, da je besedna zveza "cerkvi prvorojencev" del paralelizma, ki je sinonim za besedno zvezo, ki ji sledi: "ki so zapisani v nebesih" (Heb 12,23). Podoba pravičnih ljudi, ki so vpisani v nebeške knjige, je v Svetem pismu pogosta (2 Mz 32,32; Ps 69,28; Dan 12,1; Lk 10,20; Raz 13,8; Raz 17,8; prim. s Flp 3,20). Mojzes se je z Bogom pričkal, ali naj odpusti Izraelove grehe ali pa izbriše njegovo ime iz knjige življenja. Posledično je treba "duše pravičnih, ki so "dosegli popolnost", razlagati kot človeška bitja in ne kot breztelesne duše umrlih.

Če povzamemo, besedilni dokazi kažejo na to, da se samostalnik "duhovi" uporablja za angele, za Svetega Duha in za ljudi. Pridevnik "pravični" se uporablja za zveste, kot so Abel in poslušalci Pisma Hebrejcem. Izraz "doseči popolnost" se uporablja za opis Jezusa, ki je postal

popoln, za nezmožnosti zakona, da bi kar koli naredil popolno, in za ljudi, ki so postali popolni s Kristusovo žrtvijo. Tako lahko z gotovostjo sklepamo, da "duhovi pravičnih, ki so dosegli popolnost", niso breztelesne duše, ki po bivanju na zemlji, kjer so umrli, prebivajo v nebesih in zdaj uživajo nebeški mir. Pač pa so "duhovi pravičnih, ki so dosegli popolnost", ljudje, katerih imena so zapisana v nebesih. Z vero se naslovniki Pisma Hebrejcem bližajo Bogu, Jezusu, Posredniku nove zaveze, nebeškemu Jeruzalemu, neštetim angelom in človeškim bitjem, ki so po veri postali popolni in katerih imena so zapisana v nebesih. Ta odlomek je treba razumeti kot spodbudo vernikom, podobno kot avtor spodbuja svoje poslušalce, ko pravi: "Bližajmo se torej z zaupnostjo prestolu milosti." (Heb 4,16)

Uporaba

Adventisti sedmega dne imamo veliko prepričanj, ki so nam skupna z drugimi krščanskimi skupnostmi, recimo molitev, pravičnost po veri, posvečenje, Božja trojica, dajanje desetine itd. Poleg značilnih adventističnih verovanj, ki so povezana z naukom o svetišču in našim razumevanjem samih sebe kot ostanka iz Razodetja v zadnjem času, lahko v krščanstvu najdemo nekatere denominacije, ki delijo naša prepričanja o soboti, drugem prihodu, daru preroštva in stanju mrtvih. V lekciji tega tedna smo si v Heb 12,22-23 ogledali stanje mrtvih. Adventisti se razlikujemo od drugih krščanskih skupin, čeprav ne izključno po tem, da verjamemo, da duša ni nesmrtna. Verujemo, da je Bog ustvaril Adama "iz zemeljskega prahu izoblikoval človeka, v njegove nosnice je dahnil življenjski dih in tako je človek postal živa duša." (1 Mz 2,7) Drugi prevodi besedno zvezo "živa duša" prevajajo kot "živo bitje". S smrtjo živo bitje preneha obstajati. Zaradi vpliva grške filozofije je večina kristjanov v zgodovini verjela, da se ljudje rodijo nesmrtni, in ko človek umre, gre njegov duh v nebesa ali pekel, kjer bo živel z Bogom ali večno gorel.

1. Kakšne nevarnosti se pojavijo, ko svetopisemskemu besedilu vsiljujemo svoje domneve, namesto da bi mu dovolili, da govori samo zase?

2. Ali smo res lahko popolnoma objektivni in brez domnev? Zakaj da ali zakaj ne?

11. JEZUS, ZAČETNIK IN DOPOLNITELJ NAŠE VERE

Ključna besedila: Heb 10,32-39; Rim 1,17; Heb 11; 1 Mz 22,1-14; Joz 2,8-11; Heb 12,1-3

Splošni pregled

Če moramo poiskati svetopisemsko opredelitev vere, jo najdemo v Heb 11,1 (CHR): "Vera pa je trdno pričakovanje tistega, kar upamo, uverjenje o stvareh, ki jih ne vidimo." Celo poglavje pojasnjuje in ponazarja, kaj pomeni držati se Božjih obljub, čeprav nimamo vidnih dokazov za svojo vero. Poglavje o veri se začne s citatom iz Hab 2,2-4. Habakuk sprašuje Boga, zakaj ne posreduje, ko hudobni uničujejo pravične (Hab 1,13; Hab 2,1). V odgovoru Bog opomni Habakuka, da bo preteklo nekaj časa, preden bo ukrepal. Čeprav ni tako videti, ta časovni presledek ne pomeni Božjega odlašanja. V tem času mora preroka spremljati vera. Vera gre z roko v roki z zdržljivostjo (Heb 10,36-38). Junaki iz poglavja Heb 11 so pokazali zdržljivost in vero v nevidno. Abraham je verjel, da bo Bog lahko obudil Izaka od mrtvih (Heb 11,19), saj je bil sam, ko je postal Izakov oče, tako rekoč že mrtev. Mojzes, čeprav mu je bilo usojeno, da postane vladar največjega antičnega imperija po potopu, je raje izbral slabo ravnanje, zlorabe in trpljenje z Božjim ljudstvom kot minljive dvorne užitke faraonov. Mojzes se je tako odločil, ker je pričakoval prihodnjo nagrado, ki mu jo je obljubil Bog (Heb 11,25-26). Poslušalci Pisma Hebrejcem so se lahko poistovetili z Mojzesom, ker so preživljali podobne izkušnje. Tudi oni so morali gledati v prihodnjo nagrado. Naslednji precej izjemen primer v Heb 11 je Rahaba, poganska prostitutka. Čeprav je poganka, je slišala za Božje delovanje, verjela vanj in ravnala v skladu s svojim prepričanjem, ko je skrila hebrejska vohuna (Joz 2,8-11). Podobno tudi poslušalci Pisma Hebrejcem ne vidijo Jezusa, a so poklicani, da verujejo in delujejo v veri v odgovor na Božjo besedo.

Razlaga

Creatio ex nihilo (po latinsko: stvarjenje iz nič)

Ta stavek kaže stališče, da je Bog vesolje ustvaril iz nič. Eno od klasičnih besedil, ki podpira *creatio ex nihilo*, je Heb 11,3: "Po veri spoznavamo, da so bili svetovi urejeni z Božjo besedo, tako da je to, kar se vidi, nastalo iz tega, kar se ne kaže." Ta odlomek je mogoče tako razložiti. A si bomo ogledali še drugo možno razlago tega besedila.

Po opredelitvi vere v Heb 11,1 se Pavel dotakne ljudi iz preteklosti, ki so bili pohvaljeni zaradi svoje vere (Heb 11,2). Katalog zvestih se presenetljivo ne začne z Abelom, temveč z nami (torej "mi", poslušalci) in Pavlom, piscem. "Po veri spoznavamo" (Heb 11,3) izraža intelektualni pogled na resničnost vere. Razumemo, da je bilo vesolje (dobesedno svetovi) ustvarjeno po Božji besedi. Stvarstvo lahko razumemo zgolj z vero, trdi Pavel. Poleg tega to, kar je vidno, ni bilo ustvarjeno iz stvari, ki so vidne. Z drugimi besedami, stvarstvo je vidno, njegov izvor pa ne. Njegov izvor lahko intelektualno dojamemo le z vero.

Kaj je ta nevidni izvor? Ali je Bog ustvaril vidne svetove *ex nihilo*, "iz ničesar"? Besedilo pravi, da "kar se vidi, [je] nastalo iz tega, kar se ne kaže" (Heb 11,3), kar pomeni, da to, česar ne vidimo, lahko obstaja. Ker na primer ne vidimo vetra, to ne pomeni, da veter ne obstaja. Ali je mogoče, da so nevidne stvari, iz katerih so nastali vidni svetovi, sklicevanje na izgovorjeno "Božjo besedo"? Če je tako, je to jasno namigovanje na poročilo o stvarjenju 1 Mz 1, kjer je Božja beseda vir stvarjenja ("Bog je rekel" se ponovi v 1 Mz 1,3.6.9.11.14.20.24.26).

Čutni svet izhaja iz moči, ki ostaja našim čutom nedostopna – iz mogočne Božje ustvarjalne Besede. Če to drži, se pojavi boljša razlaga tretje vrste.

Namesto da bi govoril o stvarjenju *ex nihilo*, Pavel uporabi vzporedno strukturo, da bi poudaril nevidnost izgovorjene Božje Besede. Opazimo tri sklope ustreznih, med seboj povezanih idej v Hebrejcem 11,3:

A. "svetovi" (3a)	A.' "kar se vidi" (3b)
B. "urejeni" (3a)	B.' "nastalo" (3b)
C. "Božjo besedo" (3a)	C.' "kar se ne kaže" (3b)

Če bi strukturo zapisali drugače: A) "Po veri spoznavamo, da so bili svetovi B) urejeni C) z Božjo besedo, A') da bi to, kar se vidi B') nastalo C') iz tega, kar se ne kaže." (Heb 11,3) Vidimo, da je nevidna Božja izgovorjena beseda ustvarila vidne svetove. Takšno razumevanje te vrstice podpre Pavlovo skrb, da bi njegovi poslušalci svoje življenje usmerili v stvari, ki jih ne vidijo, ampak vanje upajo. "Je pa vera obstoj resničnosti, v katere upamo, zagotovilo stvari, ki jih ne vidimo." (Heb 11,1) Za konec lahko rečemo, da Božja nevidna beseda ustvarja vidne svetove in naše veselje. To ne pomeni, da Bog ni in/ali ni mogel ustvariti *ex nihilo*, ampak le, da se zdi, da to besedilo pravi nekaj drugega.

Vprašanja za razmislek

Po veri tako mi kot Pavel in poslušalci Pisma Hebrejcem razumemo, da je Bog ustvaril svet s svojo mogočno, a nevidno besedo.

1. Kaj je po vašem spodbudilo Noeta, da je zgradil barko kljub temu, da prej ni bilo poplav ali celo dežja?
2. Kaj mislite, da je spodbudilo Abrahama, da se je odpravil v deželo, ki je prej ni videl ali raziskal?
3. Kaj mislite, da je gnalo Mojzesa, da je "prestižno" življenje v egiptovski palači zamenjal za "bedno" življenje z rodno, ki je izšel iz Egipta?

Ezav ni našel možnosti za kesanje, čeprav je zanj prosil v solzah

V Heb12,17 piše o Ezavu: "Saj veste, da je pozneje želel podedovati blagoslov, a je bil zavržen – ni namreč našel možnosti za kesanje –, čeprav je zanj prosil v solzah." Zdi se, da ta vrsta, tako kot druge v Pismu Hebrejcem (Heb 6,4-6; Heb 10,26-29), govori v prid temu, da kesanje ni mogoče. (V 7. lekciji boste našli obravnavo Heb 6,4-6: "Nemogoče kesanje".) Ali je Bog res zavrnil Ezava?

Heb 12 govori o teku, v katerem je Kristus naš zgled vzdržljivosti. Vztrajnost pride z disciplino, disciplina pa krepi slabotne roke in šibka kolena. Poleg tega Pavel spodbuja svoje poslušalce, naj si prizadevajo za mir in svetost, "brez nje nihče ne bo videl Gospoda" (Heb 12,14). Vsak kristjan je opominjan, naj živi v miru in ohranja harmonijo z vsemi, kolikor je to v njegovi moči (Rim 12,18). Ne le mir, tudi svetost je bistvena lastnost, za katero si morajo prizadevati kristjani. Kakšen je cilj discipliniranja, ki ga Bog izvaja nad svojimi otroki? Želi, da bi bili deležni njegove svetosti (Heb 12,10). Odsotnost svetosti in miru je enaka odsotnosti gledanja Gospoda. Odsotnost svetosti se vidi v življenju spolno nemoralnega človeka (gr. *pornos*) in Ezavovi brezbožnosti (Heb 12,16). Pavel komentira tako Ezavovo zaničevanje prvorojenske pravice (1 Mz 25,29-34) kot izgubo blagoslova prvorojenca (1 Mz 27,1-40). Ob upoštevanju tega konteksta bomo odgovorili na vprašanje: Ali Ezav ni našel prostora za kesanje, čeprav je zanj celo jokal?

Različni prevodi Svetega pisma dajejo vtis, da Ezav ni prišel do spokorjenja, čeprav ga je iskal s solzami. Poleg tega nam te različice dajejo misliti, da si je Ezav želel kesanja, vendar mu je Bog iz kakršnega koli razloga to možnost odrekel. Da bi rešili to težavo, si moramo zastaviti naslednje vprašanje: Na kaj se nanaša zaimsek "zanj" v besedni zvezi "je zanj prosil v solzah"? Ali je se nanaša na "kesanje" ali na "blagoslov"? V grščini je zaimsek "to" ženskega spola. Zato mora biti tudi beseda, na katero se nanaša, samostalnik ženskega spola. V slovenskem prevodu je samostalnik, ki je najbližji samostalniku "zanj", "kesanje": ta bližina je razlog za zmedo. V grščini sta tako "kesanje" kot "blagoslov" samostalnika ženskega spola. Vendar je samostalnik "kesanje" del ustaljenega oz. stalne besedne zveze (idioma) in gre skupaj s "krajem/priložnostjo", zato stavek prevajamo kot "priložnost za kesanje". Če torej Ezav ni našel "priložnosti za kesanje", za kaj je torej prosil s solzami? Ker je samostalnik "kraj/priložnost" moškega spola, se ženski zaimsek "zanj" ne more nanašati na samostalnik moškega spola "kraj". Tako je edina druga možnost nekoliko bolj oddaljen samostalnik "blagoslov". Ezav ni našel priložnosti, da bi se pokesal, čeprav je s solzami prosil za blagoslov. Nekateri prevodi pravilno zajamejo grško slovnico: "Veste, da je bil pozneje, ko je hotel podedovati blagoslov, zavržen, ker ni našel priložnosti za kesanje, čeprav je s solzami iskal blagoslov" (Heb 12,17) (Noben slovenski prevod tega ne prevaja tako!)

Takšen prevod se ujema tudi s pripovedjo v 1 Mz 27,34-38. Pripoved nam pove, da je Jakob prevaral svojega očeta, ko se je izdajal za Ezava. Ko je Ezav prišel k očetu s slatno hrano, je bil Izak presenečen, saj je mislil, da je pravkar blagoslovil svojega prvorojenca Ezava. Ko je Izak spoznal, da ga je njegov sin Jakob prevaral, se je "na moč prestrašil" (1 Mz 27,33). Ezav pa je ob spoznanju, da je bil blagoslov oddan, "glasno in bridko zajokal in rekel očetu 'Blagoslovi tudi mene, oče!'" (1 Mz 27,34). Po pogovoru z očetom je Ezav "glasno zajokal" (1 Mz 27,38). Skratka, lahko rečemo, da Ezav ni jokal zaradi priložnosti, da bi se pokesal za vse, kar je storil s svojim brezbožnim načinom življenja, ampak da je jokal zaradi izgubljenega blagoslova, ki mu ga je brat ukradel. Natanko to ima Pavel v mislih, ko pravi: "ni namreč našel možnosti za kesanje —, čeprav je zanj prosil v solzah" (Heb 12,17). Bog ponuja priložnost za spokorjenje vsakomur, ki se želi spokoriti (Rim 2,4; 2 Kor 7,9-10; 2 Tim 2,25; 2 Pt 3,9).

Uporaba

Naša cerkev je v svoji zgodovini preživela več kriz. V dvajsetem stoletju smo se soočali s spori zaradi navdiha in vloge Ellen G. White, Kristusove narave, Božje trojice, cerkve ostanka, stvarjenja nasproti evolucije itn. Zdi se, da je enaindvajseto stoletje ponovno prineslo ta vprašanja in še več.

1. Kakšne bi bile posledice, če bi se adventisti sedmega dne podredili sistemu prepričanja o evoluciji ali teistični evoluciji? Razpravljajte o tem.

2. Ali svetopisemski opis stvarjenja zahteva stvarjenje *ex nihilo*?

3. Zakaj je pomembno pogledati še kakšen prevod, ko naletimo na težko besedilo?

12. PREJEMAMO NEOMAJNO KRALJESTVO

Ključna besedila: Heb 12,18-29; 2 Mz 32,32; Dan 7,9-10.13-22; Hag 2,6-9; Ps 15,5; Ps 16,8; Heb 13,15-16

Ta teden je lekcija namenjena predvsem Pismu Hebrejcem 12,18-29. Jezus je tu predstavljen kot posrednik nove zaveze, Bog pa kot sodnik vseh. Pismo Hebrejcem 12,18-29 namiguje na zgodovinski kontekst 2 Mz 19, na zbiranje Izraela na gori Sinaj, kjer so prejeli postavbo. Ta dogodek je primerjan z izkušnjo poslušalcev Pisma Hebrejcem, ki niso prišli h gori Sinaj, ki se je Božje ljudstvo ni smelo dotakniti, ampak h gori Sion, v mesto živega Boga, nebeški Jeruzalem. Gora Sion ni kraj groze, ampak prazničnega zbiranja, saj imajo tam verniki dostop do Boga. Temelj njihovega veselega zaupanja je Jezus, posrednik nove zaveze. Gora Sion je tudi kraj, kjer se odvija slovesnost Jezusovega posvečenja v kralja (Ps 2,6-7; glej Heb 1,5).

Bog je predstavljen kot sodnik vseh (Heb 12,23). Ko se je Gospod spustil na goro Sinaj, se je zemlja stresla (2 Mz 19,18). Tresenje je prisproda za Božjo sodbo. V času konca se bo zemlja ponovno zatresla, in to ne samo zemlja, ampak tudi nebo (Heb 12,26). Preživelo bo le neomajno, in sicer pravični, pošteni in tisti, ki zaupajo vanj. V odgovor na takšno opozorilo bodo pravični prinesli daritve Bogu. Te daritve so sestavljene iz njihovih hval Božjega imena, opravljanja dobrih del in delitve tega, kar imajo, v korist drugih (Heb 13,15.16).

Razlaga

V 10. lekciji smo opredelili identiteto "duhov pravičnih, ki so dosegli popolnost" (Heb 12,23).

Predadventna sodba in Pismo Hebrejcem

Vprašanja, na katera tokrat iščemo odgovor, so: Kaj piše v Pismu Hebrejcem o svetišču v nebesih? Kakšna je svetopisemska podlaga za predadventno sodbo?

Knjiga Hebrejcem ponuja nekaj najbolj jasnih trditev o obstoju nebeškega svetišča. Pavel nedvoumno pravi: "Poglavitno pri tem, o čemer govorimo, pa je tole: takšnega vélikega duhovnika imamo, ki je sédel na desno prestola veličastja v nebesih in je služabnik svetišča in resničnega šotoru, katerega je postavil Gospod in ne človek." (Heb 8,1.2) Tu Pavel brez kančka dvoma potrdi glavno misel svoje pridige: Kristus je naš Veliki duhovnik v nebeškem svetišču in ne v zemeljskem. Če Kristus služi v nebeškem svetišču, mora torej to svetišče obstajati.

V naslednjem poglavju se ponovno pojavi trditev o Kristusovi velikoduhovniški službi v nebesih, in sicer pravi, da "je stopil v svetišče enkrat za vselej, ne s krvjo kozlov in juncev, temveč s svojo krvjo, in dosegel večno odkupljenje" (Heb 9,12). Znova trditev, da Kristus služi v boljšem shodnem šotoru od tistega, ki so ga naredile človeške roke. V še močnejši trditvi Pavel pravi: "Kristus namreč ni stopil v svetišče, ki bi ga naredila roka in bi bilo le odtis resničnega, ampak v sama nebesa, da se je zdaj za nas pojavil pred Božjim obličjem." (Heb 9,24) Tako se že samo na podlagi branja Pisma Hebrejcem zdi nesporno, da v nebesih obstaja svetišče, v katerem služi Kristus. Kako je to svetišče videti, pa ni natančno opredeljeno. V zadnji citirani vrstici je poudarjeno, v čem se razlikuje od zemeljskega svetišča, in sicer v tem, da je svetišče nove zaveze v samih nebesih. Vendar moramo biti pri opredeljevanju razsežnosti nebeškega svetišča previdni. S trdnim prepričanjem lahko rečemo, da Pismo Hebrejcem nedvoumno potrjuje obstoj nebeškega svetišča, v katerem Kristus služi kot naš Veliki duhovnik.

Nekatere bralce zmoti Pavlova trditev, da "podobe nebeških reči morajo torej biti očiščene s takimi žrtvami, nebeške reči same pa z žrtvami, ki so od teh boljše" (Heb 9,23). Čemu bi nebeške stvari potrebovale očiščevalne žrtve? Navsezadnje so nebesa čista in sveta, kajne? Več učenjakov je skušalo razrešiti uganko o očiščenju nebeških stvari s trditvijo, da je treba očistiti vest (Heb 9,9.14). Drugi trdijo, da očiščenje pomeni inavguracijo svetišča. Zdi se, da noben predlog ne ustreza argumentaciji v Heb 8,1-10,18, ki se osredotoča na oskrnitev, očiščenje in Kristusovo nebeško službo.

Adventisti sedmega dne imamo to prednost, da takšna besedila razumemo v povezavi z Dan 7 in 8. Razumemo, da sta nebo in zemlja medsebojno povezana. Dejstvo, da smo bili pozorni na služenje v svetišču v Stari zavezi, nam je dalo vpogled v njegovo delovanje. Skupaj z Dan 8,14, ki se glasi: "In odgovoril mu je: Še dva tisoč tristo večerov in juter in potem pride svetišče do svoje pravice," se pomen izjave iz Heb 9,23 razreši sam po sebi. Hkrati moramo priznati, da Heb 9,23 ne govori o času nebeškega očiščenja. To izvemo iz Danijelove knjige. Če povzamemo, lahko rečemo, da je obstoj nebeškega svetišča v Hebrejcem neizpodbitno dejstvo. Poleg tega je nesporno tudi očiščenje nebeških stvari z boljšimi žrtvami. Pismo Hebrejcem pa nam ne pove, kdaj se to očiščenje zgodi. Ne smemo si prizadevati prisiliti Pismo, da bi povedalo ali pomenilo več, kot pravi.

Zdaj se bomo posvetili vprašanju, kakšna je svetopisemska podlaga za predadventno sodbo. Pri tem si moramo ogledati Danijelovo knjigo. (Za poglobljeno preučevanje predadventne sodbe si je treba ogledati tudi Janezovo razodetje). Ključno besedilo o predadventni sodbi je v Dan 7. To poglavje prikazuje zaporedje kraljestev, ki jih simbolizira vrsta zveri, in sicer lev, medved, leopard in strašna, grozljiva in izjemno močna žival. Primerjava Danijela 2 in Danijela 7 pokaže, da ti dve poglavji obravnavata isto splošno temo: prerokovanja o vzponu in padcu štirih velikih sredozemskih svetovnih sil. Te svetovne sile so Babilon, Medo-Perzija, Grčija in Rim. Potem ko Danijel vidi strašno, grozljivo in izjemno močno zver z desetimi rogovi, se med njimi pojavi "mali rog". Nenadoma se videnje z zemlje premakne v nebesa in zagledamo svetel prestol (Dan 7,9-14). Prizor se odvija v treh fazah: (1) sodni prizor, v katerem so bili postavljeni prestoli (Dan 7,9.10), (2) razsodba, v kateri je zver usmrčena (Dan 7,11.12), in (3) prenos kraljestva na Sina človekovega (Dan 7,13.14). Kronološki dogodki v poglavju prikazujejo Babilon, Medo-Perzijo (glej Dan 8,20), Grčijo, Rim, mali rog, sodbo in posest kraljestva svetnih.

V drugi polovici Daniela 7 se prerokova radovednost usmeri na delovanje četrte zveri in malega roga, ki je "govoril drzne reči" (Dan 7,19.20). Ta se vojskuje s svetniki, "dokler ni prišel Staroletni in je bila sodba dana svetim Najvišjega" (Dan 7,22), nazadnje "je prišel čas, da so se sveti polastili kraljestva" (Dan 4,7.22). Drugič je zaporedje po četrti zveri sledeče: mali rog, sodba in sveti prejmejo kraljestvo. To zaporedje se v Dan 7 ponovi še tretjič, da ga zagotovo ne spregledamo. Mali rog bo "drzne besede [...] govoril zoper Najvišjega, uničeval bo svete Najvišjega; in prizadeval si bo spremeniti čase in postaviti" (Dan 7,25). Tej dejavnosti sledi zagotovilo, da "pride sodba" (Dan 7,26), nazadnje pa bo "kraljestvo in oblast in veličina nad kraljestvi pod vsem nebom bodo dani ljudstvu svetih Najvišjega" (Dan 7,27).

Pri pregledu Dan 7 je kronologija očitna. Babilonu sledi Medo-Perzija, nato Grčija in Rim. Vsebina druge polovice Dan 7 je dejavnost malega roga, sodba in sprejetje kraljestva, ki ga bo prejel ali Sin človekov ali sveti. Kristusovo kraljestvo je njihovo kraljestvo. Ta nebeška sodba vključuje knjige, ki so očitno odprte z namenom predstavitve dokazov. Te sodne knjige kažejo, da je nebeška sodba preiskovalne narave, preden Bog ukrepa proti "malemu rogu" in za svete (Dan 7,21-22.27). Zadnji trije dogodki v Dan 7 se ponovijo trikrat. Zaradi tega bi moralo

biti dovolj jasno, da je sodba umeščena med delovanje malega roga in kraljestvo. Zato jo imenujemo predadventna sodba.

Uporaba

Koncept preiskovalne sodbe Svetemu pismu ni tuj. Preden Bog izreče sodbo, razišče vsak primer. To je jasno razvidno iz padca Adama in Eve v 1 Mz 3. Preden je Bog izrekel prekletstvo nad kačo in zemljo, je raziskal stanje Adama in Eve ter njuno ravnanje.

V primeru Sodome in Gomore je prikazano, kako se Bog spusti na zemljo, da bi raziskal, "ali so res počeli vse tisto, o čemer govori vpitje, ki prihaja do mene, ali ne" (1 Mz 18,21). Šele ko Bog razišče razmere, razkrije Abrahamu svoje načrte ter opozori in celo reši Lota in njegovo družino iz Sodome, nato pa z neba dežuje žveplo in ogenj na Sodomo in Gomoro (1 Mz 19,24). Tako pripoved o padcu kot pripoved o Sodomi in Gomori sta svetopisemski precedens za preiskovalno presojo, ki je pred izvršilno sodbo. Enak vzorec prevladuje v primeru preiskovalne ali predadventne sodbe.

1. Zakaj se toliko ljudi boji preiskovalne sodbe? Kako lahko jasno pokažemo, kako pomemben je pri sodbi evangelij?

2. Zakaj je ta sodba dobra za nas? Če je dobra, zakaj nas ne bi smelo skrbeti zaradi nje? Pojasnite.

13. VZTRAJAJTE V BRATSKI LJUBEZNI

Ključna besedila: Heb 13; Rim 12,13; Ef 5,3-5; 1 Pt 5,1-4; Heb 2,9; Heb 4,16; Gal 2,20

Splošni pregled

Pavel svoje pismo sklence z več spodbudami, in sicer "vztrajajte v bratski ljubezni" (Heb 13,1), "ne pozabite na gostoljubnost" (Heb 13,2) in "spominjajte se tistih, ki so v verigah" (Heb 13,3) in "zatiranih" (Heb 13,3). Svoje bralce tudi spomni, "zakon naj spoštujejo vsi" (Heb 13,4), naj "vam način življenja ne določa sla po denarju" (Heb 13,5), "poslušajte svoje voditelje in jih ubogajte" (Heb 13,17) ter "molite za nas" (Heb 13,18). V celotnem pismu Pavel svoje poslušalce večkrat povabi, naj "drug drugega spodbujaj[o]" (Heb 3,13), "da se spodbujamo k ljubezni in dobrim delom. Ne zapuščajmo svojega zbora" (Heb 10,24-25), pa tudi "pazite, da nihče ne ostane brez Božje milosti, da ne bo pognala nobena grenka korenina, ki bi povzročila zmedo in bi se z njo mnogi omadeževali" (Heb 12,15). Kot celota je pismo "beseda spodbude" (Heb 13,22).

Čeprav Pavel svoje poslušalce spodbuja k vzajemni ljubezni, ne pričakuje čustvenih izlivov. Namesto tega spodbuja h konkretnim dejanjem, kot so gostoljubnost, radodarnost z zaprtimi, zvestoba v zakonu in izogibanje pohlepu. Podobno ko svoje poslušalce nagovarja, naj se spominjajo svojih voditeljev, nima v mislih urjenje spomina. Želi, da bi v zvestobi Bogu ubogali svoje voditelje, se jim podrejali in jih spoštovali. Nazadnje Pavel svoje poslušalce opozori, naj ne sledijo tujim naukom, ampak naj sledijo Mojstru Učitelju, Kristusu.

Razlaga

Tuji nauki in jedi

V Hebrejcem 13,9 Pavel opozori svoje poslušalce: "Ne pustite, da bi vas zapeljevali različni tuji nauki. Zato je dobro okrepčati srce z milostjo, ne pa z jedmi. Te niso nič koristile tistim, ki so se glede njih držali predpisov." Ta vrstica je eno izmed težjih besedil v Pismu Hebrejcem. Vrstica je težka za razumevanje, saj se nejasno sklicuje na zgodovinsko ozadje. Ker ne moremo natančno opredeliti situacije, na katero je bila celotna razprava naslovljena, se moramo izogibati premočnim sklepom.

V vrsti pred omenjeno nam je rečeno, da je "Jezus Kristus je isti, včeraj in danes in na veke" (Heb 13,8). Nasproti Kristusovi nespremenljivosti stoji svarilo, naj nas ne zapeljejo razni čudni nauki. Prispodoba "zapeljevali" (Heb 13,9) priključuje podobe vetra in vode, ki odnašata stvari. Uporaba te prispodobe spominja na navtično metaforo, ki jo je Pavel uporabil v Heb 2,1, ko je zapisal "da nas tok ne odplavi". Tam je Pavel opozoril svoje poslušalce, naj bodo pozorni na to, kar so slišali od tistih, ki so pričevali o Kristusu. Takrat je bilo občinstvo v nevarnosti, da se oddalji od Kristusa. Pavel spomni svoje poslušalce na te odločne učitelje in voditelje ter poziva k posnemanju njihove vere (Heb 13,7). Medtem ko voditelji prihajajo in odhajajo, je Kristus stalen. Vendar pa duhovne napake niso prenehale. Zato je poslušalstvo v nevarnosti, da ga odnese orodje zavajajočih naukov. Zdi se, da so ti nauki v nasprotju s tem, kar so slišali od svojih učiteljev in voditeljev, in so opisani z dvema pridevnikoma: "različni in tuji" (Heb 13,9).

Pavel svojim poslušalcem pove, da srce krepí milost in ne hrana. Antiteza med hrano (ki je minljiva) in milostjo (ki je trajna) je primerjava, ki jo svetopisemski pisci pogosto uporabljajo, da bi pokazali razliko med začasnim obstojem in nečim veliko boljšim. Pavel na

primer pravi: "Kajti Božje kraljestvo ni jed in pijača, marveč pravičnost, mir in veselje v Svetem Duhu." (Rim 14,17) Podobno spomni kristjane v Korintu: "Toda Bogu nas ne bo približala jed. Če namreč ne jemo, nismo nič slabši, in če jemo, nismo nič boljši." (1 Kor 8,8) Pravzaprav je hrana v zgodnji cerkvi (Rim 14,1-3) in tudi danes zelo pogosto povzročala razdor.

Kaj je težava, ki jo Pavel naslovi v Pismu Rimljanom 14,1-3? Nekateri raziskovalci trdijo, da so verniki skupnosti cerkve v Rimu zagovarjali uživanje mesa, darovanega malikom, kar je nekaj podobnega težavi, s katerim se je soočala cerkev v Korintu (1 Kor 8 in 10). Primerjava Pisma Hebrejcem in 1 Korinčanom jasno pokaže, da Pavel glede hrane, darovane malikom (1 Kor 8,12), uporabi veliko bolj odločen jezik kot v Pismu Hebrejcem ("zato je dobro srce okrepčati z milostjo, ne pa z jedmi" (Heb 13,9)). Tako najverjetneje vprašanje v Pismu Hebrejcem ni hrana, ki se daruje malikom.

Druga, bolj verjetna možnost, ki je navdihnila opozorilo v Pismu Hebrejcem 13,9, bi bilo uživanje v templju darovanih jedi. Kaj govori v prid tej zamisli? Razmislimo o treh svetopisemskih možnostih. Prvič, zdi se, da neposredno sobesedilo namiguje na uživanje hrane, povezane z judovskimi žrtvenimi obroki. Pavel pravi: "Imamo oltar, s katerega nimajo pravice jesti tisti, ki služijo v šotoru" (Heb 13,10). Pavel tu namiguje na starozavezne duhovnike, ki so jedli daritve, žrtvovane v shodnem šotoru.

Drugič, ista beseda "hrana" je uporabljena v Heb 9,9-10, kjer beremo: "daritve in žrtve, [...] ker gre le za jedi in pijače in razna umivanja, pač za mesene predpise, ki so veljali do časa preureditve". Tu Pavel poudari isto, kot v Heb 13,9: obredne žrtve ne morejo izpopolniti vesti; gre za hrano in pijačo ter različna obredna umivanja. Zato naj poslušalci ne sledijo čudnim naukom, saj so ti obredni žrtveni obroki nekoristni celo za tiste, ki jih darujejo (dobesedno "prinašajo"). Kristjani so deležni daritve, ki je veliko boljša od vseh žrtvovanih jedi (primerjaj s Heb 13,10-12).

Tretjič, grški izraz "jedi" (v septuaginti, grški Stari zavezi) je uporabljen v Mal 1,7.12 v zvezi s hrano, žrtvovano na oltarju. Duhovniki so kot žrtve prinašali oskrunjeno hrano, slepe, bolne in hrome živali (Mal 1,7-8). Skratka, vsi trije razlogi – neposredni kontekst, nadaljnji kontekst in starozavezni kontekst – kažejo na to, da se tuji nauki o hrani nanašajo na judovske žrtvene jedi.

Poslušajte svoje voditelje in jih ubogajte

V demokratičnih sistemih vladanja ali tam, kjer imajo predstavnike, poziv k poslušnosti in podrejanju voditeljem zveni precej avtoritarno. Ali bi bilo treba tako trditi tudi danes? Če da, kako naj se odzovemo kot verniki svetovne cerkve adventistov sedmega dne?

Več novozaveznih knjig vsebuje pomembna navodila o vodenju cerkve, zato ne sme biti presenetljivo, da jih vsebuje tudi Pismo Hebrejcem. Cerkevni voditelji so omenjeni trikrat (Heb 13,7.17.24). V vr. 7 so omenjeni z "so vam oznanili Božjo besedo" (Heb 13,7). Ti posamezniki so bili najverjetneje misijonarji evangelisti iz Heb 2,3. Zaradi njihovega oznanjevanja in poučevanja se poslušalci srečujejo z "Božjo besedo" ki "je namreč živa in dejavna, ostrejša kakor vsak dvorezen meč." (Heb 4,12)

Trije glagoli opozarjajo na te voditelje: "spominjajte", "motrite" in "posnemajte" (Heb 13,7). Kot je razvidno iz Pisma Hebrejcem, je Pavel svojemu občinstvu ponudil tako negativne (Heb 4,11) kot pozitivne primere (Heb 11,4-38), da se jih lahko izognejo oziroma jih posnemajo. Na tej točki naj bi bralci razmislili o izidu življenja svojih voditeljev. To razmišljanje pomeni, da so bili cilji voditeljev doseženi. Bralci lahko zdaj pregledajo potek prizadevanj svojih voditeljev in posnemajo njihovo zvesto ravnanje.

Kasneje v poglavju spet vidimo vodstvo in odnos, ki naj bi ga imeli verniki do njega: "Poslušajte svoje voditelje in jih ubogajte. Oni namreč bedijo nad vašimi dušami kot tisti, ki bodo dajali odgovor. Tako bodo mogli to delati z veseljem in ne bodo vzdihovali, saj vam to ne bi nič koristilo." (Heb 13,17) Avtoriteta voditeljev je v zvestem opravljanju funkcije njihove službe, "saj bedijo nad vašimi dušami" (Heb 13,17). Ko voditelji resno jemljejo svoje odgovornosti, pomagajo preprečiti, da bi njihove vernike odnesli razni tuji nauki in uživanje hrane, ki ne bo koristila niti tistim, ki jo zaužijejo. Hkrati se dobri vodje zavedajo, da vodenje zahteva odgovornost, kot sta ponazorila dva služabnika v Jezusovi priliki (Mt 24,45-51).

Na koncu Pavel poslušalce povabi, naj ubogajo in se podrejajo svojim voditeljem, da bodo svojo dolžnost lahko opravljali z veseljem in ne z vzdihovanjem. Veselje spominja na držo, s katero so poslušalci sprejeli zaplenjanje njihovega imetja (Heb 10,34). Prav zaradi takšnega veselja je Jezus zdržal križ in se ni zmenil za njegovo sramoto (Heb 12,2) ter za posledice očetovske discipline (Heb 12,11). Delo voditeljev je veselo, kadar se jim njihovi verniki podredijo in jih ubogajo. Kadar ni tako, je njihovo delo naporno. Po Pavlovih besedah v takih razmerah voditelji stokajo, cerkev pa nima nobenih koristi. Za uspešno sodelovanje med voditelji in verniki sta torej potrebna zaupanje in naklonjenost.

Uporaba

Če je bilo vodstvo v preteklosti v določenih okoliščinah zlorabljeno znotraj cerkve ali v delih sveta, kjer politični režimi otežujejo cerkveno vodstvo, kako najti skladnost med voditelji in verniki, o kateri govori Pismo Hebrejcem?

1. Zakaj je v nekaterih kulturah toliko odpora do avtoritete?
2. Ali je treba vodstvu slediti le, če se oseba z njim strinja? Pogovorite se o tem.
3. Katera merila nam Pavel v Heb 13 navaja za sledenje voditeljem?